

Z ŻYCIA

Politechniki Śląskiej

P.4492/98/99

listopad '98

rok akademicki
1998/99

nr 2 (81)

W NUMERZE

- Relacja z posiedzenia Senatu
- Kronika Rektorska
- Stopnie naukowe i stanowiska
- Dydaktyka: zasady doboru kandydatów na studia w r.ak. 1999/2000, dodatkowe stypendium Ministra EN, spotkanie absolwentów Amerykańsko-Polskich Studiów Podyplomowych, ponadprogramowe kursy językowe w SJO
- Zarządzenia JM Rektora i współpraca z zagranicą
- Z życia CKI
- X Krajowe Targi Książki Akademickiej
- Konferencje i seminaria naukowe
- V Ramowy Program Badań i Rozwoju Technologicznego
- Program „Tempus”
- Informacje z prac KBN
- Pontyfikat przełomu tysiącleci - wykład w Auli Głównej
- Barbórka '98 i XII Zjazd Weteranów Polskiej Chemii
- Nieuczciwość i nierzetelność w nauce
- Akademicki Zespół Muzyczny
- Wiadomości sportowe
- Kronika żałobna

*Zyczenia świąteczne i noworoczne
dla Pracowników i Studentów Politechniki Śląskiej*

*od Kierownictwa Uczelni
i Redakcji*

SENAT

■ **XXIII zwyczajne posiedzenie Senatu** odbyło się 30 listopada br. W porządku obrad: podjęcie uchwały w sprawie zmian w Statucie Politechniki Śląskiej; powołanie Uczelnianej Komisji Wyborczej; podjęcie uchwał w sprawie powołania studentów w skład: Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Komisji Odwoławczej dla Studentów, Senackiej Komisji ds. Dydaktyki; podjęcie uchwał w sprawie nowego kierunku studiów "Zarządzanie i Inżynieria Produkcji" na Wydziałach: Chemicznym, Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu, Mechanicznym Technologicznym, Organizacji i Zarządzania oraz makrokierunku studiów o nazwie "Automatyka i Robotyka, Elektronika i Telekomunikacja, Informatyka" na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki; zasięgnięcie opinii w sprawie mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nie określony prof. Mariana Dolipskiego; podjęcie uchwały w sprawie zasad doboru kandydatów na poszczególne kierunki studiów w Politechnice Śląskiej w r.ak. 1999/2000; zasięgnięcie opinii w sprawie pierwszego mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego mgr inż. arch. Stanisława Słodowego; zmiana uchwały w sprawie zasad przyjmowania na I rok studiów w Politechnice Śląskiej w r.ak 1999/2000 laureatów i finalistów olimpiad oraz osób posiadających inne dokumenty; sprawy bieżące i wolne wnioski.

W posiedzeniu uczestniczyło 45 członków Senatu i 5 zaproszonych gości.

Przed rozpoczęciem obrad JM Rektor poinformował, że na spotkaniu oplatkowym (18 grudnia br.) zostanie wręczony Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski dla prof. J. Suwińskiego oraz odznaki Zasłużony dla Politechniki Śląskiej. JM Rektor poinformował również o akcji krwiodawstwa Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa w Katowicach, która jest zaplanowana na terenie Uczelni w dniach 7÷15 grudnia br.

■ **W dyskusji nad porządkiem obrad** prof. J. SUWIŃSKI wnioskował przesunięcie punktu dotyczącego podjęcia uchwały w sprawie zmian w Statucie Uczelni na inny termin, motywując go m.in. brakiem zapisu odnoszącego się do doktorantów. Wniosek Profesora został odrzucony większością głosów, przy 6 głosach wstrzymujących się.

■ **Sprawę zmian w Statucie zreferował Prorektor prof. J. CHOJCAN**, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Statutu.

Prace nad zmianami trwały od poprzedniej kadencji Władz Uczelni. Konieczność przyjęcia zmian - jak motywował Prorektor - jest podyktowana zbliżającymi się wyborami organów kolegialnych i jednoosobowych Uczelni. Komisja Senacka zaproponowała zmiany w paragrafach od 34 do 57 włącznie, dotyczących organów kolegialnych, jednoosobowych i wyborczych Politechniki Śląskiej. Opinia Prezydium Rady ZNP, odczytana przez przewodniczącą dr B. PALUCHIEWICZ była pozytywna. Zwrócono jednak w niej uwagę na paragraf dotyczący pracowników przebywających na urloпах, w którym nie uwzględniono doktorantów.

W opinii Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność", przedstawionej przez przewodniczącego dra A. KOSSUTHA, proponowane zmiany - za wyjątkiem jednej - uznano za celowe i zgodne z "Ustawą o szkolnictwie wyższym". W sprawie paragrafu dotyczącego organów kolegialnych Uczelni wyrażono pogląd, że do organów tych nie powinny wchodzić z głosem stanowiącym osoby, których mandat nie pochodzi z wyboru.

Dyskusję oraz głosowanie prowadzono kolejno nad poszczególnymi paragrafami. Łącznie w dyskusji wypowiedziało się 17 członków Senatu.

A oto istotniejsze postanowienia.

- W paragrafie 34 wprowadzono ust. 5 w brzmieniu: **"Mandat członka organu kolegiального wygasa przed upływem kadencji w razie:**
  - a) zrzeczenia się mandatu z wyboru,
  - b) odwołania przez wyborców,
  - c) rozwiązania stosunku pracy lub utraty statusu studenta,
  - d) zmian w strukturze organizacyjnej Uczelni (np. zniesienie wydziału)."
- W paragrafie 35 była propozycja, aby w skład Senatu z głosem stanowiącym wchodził Dyrektor Administracyjny. W wyniku dyskusji i głosowania tajnego propozycja ta została odrzucona większością głosów.
- W paragrafie 36 uzupełniono brzmienie punktu a) do postaci: **Senat w szczególności "uchwala Statut Politechniki Śląskiej i Regulamin Studiów oraz inne regulaminy, jeżeli z właściwych ustaw nie wynika prawo innych organów Uczelni do ich wydania"**.
- W paragrafie 40 przyjęto nowe brzmienie ust. 7: **"Senat powołuje przewodniczącego i członków komisji w drodze wyboru spośród członków Senatu, uzupełniając w razie potrzeby jej skład członkami spoza swego gremium"**.
- W paragrafie 45 ust. 3 otrzymał brzmienie: **"Rektorem może być nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy lub stopień nauko-**

- wy doktora habilitowanego, dla którego nie później niż począwszy od dnia objęcia funkcji, Politechnika Śląska jest podstawowym miejscem pracy" (było: ... *jest zatrudniony w Politechnice Śląskiej w pełnym wymiarze czasu pracy*).
- W paragrafie 46 ust. 3 otrzymał brzmienie: "Dziekaniem może być nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, zatrudniony na Wydziale, dla którego Politechnika Śląska jest podstawowym miejscem pracy".
  - W paragrafie 50 dodano ust. 7 w brzmieniu: "Mandat Rektora, Prorektora, Dziekana lub Prodziekana wygasa przed upływem kadencji w razie:
    - a) zrzeczenia się mandatu,
    - b) odwołania przez wyborców,
    - c) rozwiązania stosunku pracy,
    - d) zmian w strukturze organizacyjnej Uczelni (np. zniesienie wydziału)".
  - W paragrafie 51 ust. 1 otrzymał brzmienie: "Uczelniane Kolegium Elektorów dokonuje wyboru Rektora i Prorektorów bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej 66% uprawnionych do głosowania" (było ... *większością nie mniej niż 50% ważnie oddanych głosów*).
  - W paragrafie 52 wprowadzono ustęp 5 o brzmieniu: "Wybór elektora z grup o których mowa w par. 51 ust. 2 pkt. a,b,d (*profesorowie, pozostali nauczyciele akademicy, pracownicy nie będący nauczycielami*) następuje bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej 50% uprawnionych do głosowania".
  - Paragraf 53 otrzymał nowe brzmienie:
    - "1. Wydziałowe Kolegium Elektorów dokonuje wyboru Dziekana i Prodziekana bezwzględną większością głosów, przy obecności co najmniej 66% uprawnionych do głosowania.
    2. W odniesieniu do składu procentowego Wydziałowego Kolegium Elektorów stosuje się odpowiednio przepisy par. 52 ust. 2.
    3. Liczebność Wydziałowego Kolegium Elektorów odpowiada podwojonej liczbie elektorów z grupy, o której mowa w par. 51 ust. 2 pkt. a (*profesorowie i doktorzy hab.*).
    4. Uwzględniając wyniki wyborów w grupie, o której mowa w par. 51 ust. 2 pkt. a (*profesorowie i doktorzy hab.*), na wniosek Wydziałowej Komisji Wyborczej Rada Wydziału dokonuje ustalenia liczby studentów w grupach, o których mowa w par. 51 ust. 2 pkt. b, c, d (*pozostali nauczyciele akademicy, studenci, pracownicy nie będący nauczycielami akademickimi*).
  - 5. W odniesieniu do Wydziałowego Kolegium Elektorów stosuje się odpowiednio przepisy par. 52 (*dotyczą one Uczelnianej Komisji Wyborczej*)"
    - Następnie Senat w głosowaniu tajnym powołał Uczelnianą Komisję Wyborczą w składzie: przewodniczący:
      - dr hab.inż. Marian KOLARCZYK prof. nzw. w Pol.Śl. (RG)
 członkowie:
      - dr hab.inż. Jan NADZIAKIEWICZ prof. nzw. w Pol. Śl. (RIE)
      - dr hab.inż. Andrzej HŁAWICZKA (RAu)
      - dr inż. Marian MIKRUT (RE)
      - dr inż. Tadeusz WIŚNIEWSKI (RM)
      - dr Jerzy BRODA (ROZ)
      - mgr inż. Ryszard HEBDZYŃSKI (RMT)
      - mgr inż. Ewa MIANOWSKA (Z-ca Dyrektora ds. Ogólnych)
      - Michał WIĘCEK - student (RB)
      - Robert RYCHTA - student (RG)
      - dr Bożena PALUCHIEWICZ (przedstawiciel ZNP)
      - dr inż. Andrzej KOSSUTH (przedstawiciel NSZZ "Solidarność")
 Skład Komisji został wybrany większością głosów (41 "tak", 3 "nie", 1 "wstrz.").
      - Senat podjął z kolei uchwały w sprawie powołania studentów w skład Komisji Senackich.
- W skład Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów powołano następujące osoby:**
- Adama DUDEĘ (RG)
  - Joannę LENŻĘ (RCh)
  - Sebastiana MUSIOŁA (RE)
  - Roberta RYCHTĘ (RG)
  - Sylwestra WĘGLEWSKIEGO (RE)
- Natomiast w skład Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów powołano:**
- Michała JAKUBOWIAKA (RMT)
  - Paulinę KRASOWSKĄ (RB)
  - Bartosza MAJEWSKIEGO (RAr)
  - Daniela MALINOWSKIEGO (RB)
  - Grzegorza RZEPKĘ (RE)
- W skład Senackiej Komisji Statutowej powołano studenta Michała WIĘCKA (RB), a w skład Senackiej Komisji ds. Dydaktyki studenta Adama DUDEĘ (RG).**
- Sprawę uruchomienia nowego kierunku studiów "Zarządzanie i Inżynieria Produkcji" na Wydziałach: Chemicznym, Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu, Mechanicznym Technologicznym, Organizacji i Zarządza-

nia oraz uruchomienia makrokierunku studiów o nazwie "Automatyka i Robotyka, Elektronika i Telekomunikacja, Informatyka" na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki zreferowali JM Rektor prof. B. POCHOPIEŃ i Prorektor prof. W. ZIELIŃSKI.

JM Rektor omówił uwarunkowania prawne, natomiast Prorektor poinformował m.in., że wnioski zostały zaopiniowane pozytywnie na posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Dydaktyki, zarówno pod względem merytorycznym, jak i obsady kadrowej.

W dyskusji nad powołaniem kierunku "Zarządzanie i Inżynieria Produkcji" wypowiedzieli się prof. J. BENDKOWSKI (powiedział m.in., że wniosek analizowano na wydziałach pod względem zgodności programu studiów i organizacji procesu dydaktycznego ze standardami organizacji europejskich) i prof. J. SUŁKOWSKI (stwierdził, że problemem jest brak programu minimum, że w RG Sz.W. panuje przekonanie o zbyt pośpiesznym zatwierdzeniu tego kierunku).

W głosowaniu Senat podjął jednomyślnie uchwały w sprawie utworzenia tego kierunku studiów na wymienionych wyżej Wydziałach.

Makrokierunek o nazwie "Automatyka i Robotyka, Elektronika i Telekomunikacja, Informatyka" ma być prowadzony - jak wyjaśnił Prorektor - w języku angielskim. Wniosek o utworzenie tego kierunku został przygotowany, ponieważ Wydział zaangażował się w program SOKRATES i w związku z tym istnieje możliwość prowadzenia wspólnych zajęć dla studentów krajowych i zagranicznych przez pierwsze trzy lata studiów, co minimalizuje koszty.

W dyskusji na ten temat wypowiedzieli się profesorowie St. KOZIELSKI, W. CHOLEWA, B. POCHOPIEŃ i J. SUŁKOWSKI, którzy stwierdzili m.in., że:

- sprawa makrokierunków będzie rozważana także na innych wydziałach;
- makrokierunek, w intencji twórców, był zaproponowany w celu zmniejszenia liczby kierunków w uczelniach;
- nazwa makrokierunku, wzorem innych uczelni, nie musi być tworzona jako suma nazw dotychczasowych kierunków.

Po dyskusji Senat podjął jednomyślnie uchwałę o utworzeniu makrokierunku o zaproponowanej nazwie, z zaznaczeniem, że będzie on prowadzony w języku angielskim.

■ Wniosek w sprawie mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nie określony dra hab.inż. Mariana DOLIPSKIEGO w Instytucie Mechanizacji Górnictwa zreferował Prorektor prof. J. CHOJCAN.

Dr hab.inż. M. Dolipski (doktorat - 1981 r., habilitacja - 1990 r.) pracuje w Instytucie Mechanizacji Górnictwa od 1974 r. W swojej pracy naukowej zajmuje się:

- modelowaniem matematycznym maszyn górniczych oraz teoretycznym i doświadczalnym badaniem zjawisk dynamicznych występujących w kombajnach chodnikowych, strugach węglowych i przenośnikach łańcuchowych,
- projektowaniem maszyn górniczych z wykorzystaniem procedury studium dynamiki i symulacji komputerowych,
- badaniem przyczyn i skutków nierównomiernego obciążenia napędów w przenośnikach ścianowych i podścianowych,
- badaniem obciążenia rynnociągu przenośników wynikającego ze współdziałania z kombajnem ścianowym i obudową zmechanizowaną,
- mechanizacją lokowania odpadów górniczych w wyrobiskach podziemnych kopalni za pomocą przenośników i maszyn miotających.

W dorobku naukowym ma łącznie 203 publikacje, w tym: 2 książki, 2 monografie, skrypt, 31 artykułów w czasopiśmie zagranicznych, 12 referatów opublikowanych za granicą, 115 artykułów opublikowanych w czasopiśmie krajowych, 19 referatów i 14 komunikatów opublikowanych w kraju oraz 7 opublikowanych tłumaczeń artykułów zagranicznych. Wygłosił 23 referaty zapraszane i wykłady na uczelniach zagranicznych. Był promotorem zakończonego przewodu doktorskiego, aktualnie prowadzi 2 otwarte przewody doktorskie. Współpracuje z uczelniami technicznymi w Niemczech, Szwecji, Czechach i na Węgrzech. Prowadzi wykłady i seminaria z przedmiotów "Dynamika maszyn górniczych" i "Mechanizacja górnictwa". Od 1996 r. jest dziekanem, wcześniej (1993-96) był prodziekanem Wydziału Górnictwa i Geologii. Jest kierownikiem Zakładu Maszyn Górniczych i Systemów Technologicznych (od 1997 r.), członkiem Europäischer Kreis deutschsprechender Fördertechnik - Professoren (od 1996 r.), członkiem Rady Programowej czasopisma "Mechanizacja i Automatyzacja Górnictwa" (od 1996 r.), członkiem Komitetu Naukowego czasopisma "Problemy Maszyn Roboczych" (od 1997 r.) oraz prezesem Stowarzyszenia "Krajowa Rada Maszyn Górniczych" (od 1997 r.).

Wniosek został zaopiniowany pozytywnie większością głosów (37 "tak", 3 "nie", 1 "wstrz.").

■ Projekt uchwały w sprawie zasad doboru kandydatów na poszczególne kierunki studiów w Politechnice Śląskiej w r.ak. 1999/2000, w dwóch wersjach, przedstawił Prorektor prof. W. ZIELIŃSKI.

Pierwsza wersja wynikała z faktu, że większość wydziałów opowiedziała się za jednolitym systemem naboru w skali Uczelni. Druga wersja zakładała zróżnicowanie naboru, wg życzeń poszczególnych wydziałów. Za pierwszą wersją - jak powiedział Prorektor - przemawia możliwość łatwego przesunięcia kandydatów z kierunków bardziej popularnych na kierunki mniej popularne. Za poparciem tej wersji przemawia również argument finansowy: dokonanie selekcji kandydatów poprzez sprawdziany ograniczy "odsiew" po pierwszym semestrze. Wersja pierwsza została poparta przez Senacką Komisję ds. Dydaktyki większością głosów.

Wersję pierwszą poparł w dyskusji także JM Rektor argumentując, że sprawa naboru jest sprawą całej Uczelni, a nie sprawą tylko poszczególnych wydziałów, że Senat podejmując uchwałę bierze odpowiedzialność za wszystkie wydziały.

Dyskutantów było niewielu (profesorowie: J. BENDKOWSKI, J. ZAWADIAK, Cz. SAJDAK, M. DOLIPSKI i St. KOZIELSKI). Powstał dylemat, czy Senat ma prawo zmienić uchwałę Rady Wydziału, skoro w Statucie jest sformułowanie, że "Senat zatwierdza uchwałę na wniosek Rady Wydziału".

W głosowaniu jawnym przyjęto większością głosów (26 "tak", 11 "nie", 4 "wstrz.") pierwszą wersję uchwały. Uchwałę w pełnym brzmieniu publikujemy w rubryce DYDAKTYKA.

■ **Wniosek w sprawie pierwszego mianowania na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze Architektury i Metodyki Projektowania mgra art. rzeźb. Stanisława SŁODOWEGO zreferował Dziekan prof. A. NIEZABITOWSKI.**

Mgr art. rzeźb. St. Słodowy (66 l.) jest absolwentem Wydziału Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie z 1960 roku. Bezpośrednio po studiach rozpoczyna twórczą pracę i jej prezentację na licznych wystawach i konkursach uzyskując nagrody i wyróżnienia. Pracę naukowo-dydaktyczną rozpoczął w 1965 r. jako asystent ówczesnego Wydziału Budownictwa i Architektury Pol.Śl. Przewód kwalifikacyjny I stopnia (odpowiednik doktoratu w uczelniach technicznych) przeprowadził na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w 1974 roku, uzyskując kwalifikacje do zatrudnienia na stanowisku adiunkta. Cały okres od daty zatrudnienia na Wydziale Architektury związany jest z bardzo intensywnym poszerzaniem dorobku twórczego oraz praktyki zawodowej ściśle ze spoloną z pracą dydaktyczną w Uczelni.

Do Jego osiągnięć artystycznych należą przede wszystkim:

- udział w ponad 40 wystawach i konkursach krajowych i zagranicznych, w tym 2 wystawy indywidualne w plenerze,
- szereg znaczących nagród za wartość artystyczną swojej twórczości, w tym Grand-Prix w Paryżu i Lyonie,
- "Oskar" Amerykańskiego Instytutu Biograficznego - za całokształt twórczości,
- Dyplom Srebrnego Medalu i Medal "Arts-Sciences-Lettres" za całokształt twórczości wręczony w Paryżu w 1994 roku,
- członkostwo Międzynarodowego Stowarzyszenia Akademickiego "Arts-Sciences-Lettres" przy Akademii Francuskiej.

Poza przedstawionymi wyżej kilkoma wybranymi przykładami, które stanowią o wartości twórczej pracy, posiada również znaczący dorobek zawodowy, na który składają się liczne realizacje rzeźbiarskie w plenerze, w tym wysoko oceniany przez krytyków sztuki pomnik ofiar faszyzmu w Jaworznie.

Dorobek rzeźbiarski stanowią również liczne realizacje z zakresu sztuki sakralnej, która zajmuje wyjątkowe miejsce w Jego twórczości. Tutaj uwidaczniają się Jego szerokie możliwości zawodowe, wyrażające się nie tylko w rzeźbie, lecz również w projektach i realizacji witraży, technik malarskich występujących w architekturze oraz szeroko rozumianych pracach konserwatorskich. Medalierstwo stanowi nieodłączną dziedzinę w całokształcie Jego twórczości i wyraża "znaki czasu", które pozostają w tych małych formach rzeźbiarskich. Niektóre z dzieł rzeźbiarskich znajdują się w zbiorach muzealnych takich jak: Muzeum w Gliwicach, zbiory Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, Muzeum Sztuki w Besancon - Francja, Muzeum Medali w Paryżu oraz prywatne kolekcje we Francji i USA.

Twórczość Stanisława Słodowego jest publikowana w znaczących wydawnictwach krajowych i zagranicznych, do których należą:

- Monografia - "Katowice ich dzieje i kultura na tle regionu", Wydawnictwo "Arkady",
- "Plastycy Śląska i Zagłębia", Alfreda Ligockiego - Wydawnictwo "Śląsk",
- "Who's who in international art" dwie edycje wydania szwajcarskiego,
- "Quand l'art XX siecle etait concu par des inconnus l'histoire du salon d'automne, de 1903 a nos jours, les editions et arts images du monde, 1993 - Paris,
- "Kto jest kim w województwie katowickim"
- "Most admired men and women of the year" the American Biographical Institute's - USA,

- "Dictionary of international biography"
twenty thirs edition - Anglia.

W dyskusji wypowiedzieli się prof. J. CHOJCAN,
prof. J. ZAWADIAK i prof. T. GLINKA.

W głosowaniu tajnym Senat zaopiniował wniosek pozytywnie większością głosów (34 "tak", 7 "nie", 1 "wstrz.").

■ **Projekt zmiany uchwały w sprawie zasad przyjmowania na I rok studiów w Politechnice Śląskiej w r.ak. 1999/2000 laureatów i finalistów olimpiad oraz osób posiadających inne dokumenty zreferował Prorektor prof. W. ZIELIŃSKI.**

Po krótkiej dyskusji (prof. J. ZAWADIAK, prof. J. BENDKOWSKI, prof. M. DOLIPSKI i prof. J. CHOJCAN) Senat jednomyślnie przyjął projekt uchwały.

Pełną treść uchwały zamieszczono w rubryce DYDAKTYKA.

■ **W sprawach bieżących i wolnych wnioskach wypowiedzieli się:**

● Dyr. W. WYDRYCHIEWICZ zdementował informacje dotyczące obowiązku rejestrowania się w konkretnych, wskazanych placówkach służby zdrowia. Wszyscy - jak stwierdził - przypisani będziemy do Śląskiej Kasy Chorych, co wynika z przepisów prawa i "Ustawy o ubezpieczeniach społecznych". Dyrektor omówił także sprawę ankiety sondażowej w sprawie ubezpieczeń społecznych pracowników Uczelni oraz zaapelował do dziekanów, aby z chwilą przechodzenia na emeryturę pracowników nie będących nauczycielami akademickimi, przyznawanie regulaminowej nagrody za całokształt pracy zawodowej było poprzedzone zawarciem porozumienia z pracownikiem o przejściu na emeryturę.

● Prof. E. ŚWITOŃSKI pytał o status prawny doktorantów w zakresie świadczeń służby zdrowia. Dyr. W. Wydrzychiewicz wyjaśnił, że odpowiednie przepisy określają w sposób jednoznaczny, iż fundusze na składki ZUS dla studentów i słuchaczy studiów doktoranckich będą pokryte z budżetu państwa.

● Dyrektor Ośrodka Sportu mgr K. CZAPLA poinformował o zdobyciu pucharu Miasta Gliwice i zajęciu pierwszego miejsca przez reprezentację Uczelni w piłce siatkowej. Kapitanem drużyny był Prorektor J. CHOJCAN. Rozgrywki odbywały się przez cały rok i brali w nich udział przedstawiciele 13 przedsiębiorstw. Gratulacje w imieniu Kierownictwa Uczelni i Senatu złożył Prorektor W. ZIELIŃSKI, który również przekazał zaproszenie na "Koncert i spotkanie opłatkowe" (18 grudnia br.).

KRONIKA REKTORSKA

■ 3 listopada br. Prorektor W. ZIELIŃSKI na zaproszenie Prezydenta RP wziął udział w dyskusji na temat nauki polskiej, jej znaczenia dla Kraju, perspektyw rozwojowych oraz jej wpływu na przyszłe miejsce Polski w jednoczącej się Europie. W dyskusji, która odbyła się w Pałacu Prezydenckim, obok Prezydenta RP wzięli udział Minister Edukacji Narodowej, rektorzy szkół wyższych, przedstawiciele PAN oraz członkowie Kancelarii Prezydenta.

■ W dniu 10 listopada br. JM Rektor B. POCHOPIEŃ spotkał się ze studentami wybranymi do Uczelnianego Zarządu Samorządu Studenckiego. Omówiono aktualne problemy środowiska studenckiego oraz sprawy związane ze współpracą z władzami uczelnianymi i wydziałowymi. W spotkaniu uczestniczył Prorektor W. ZIELIŃSKI.

■ W dniu 13 listopada br. w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach odbyło się spotkanie Regionalnej Konferencji Rektorów z Wojewodą Katowickim M. Kempsem i zespołem doradców Wojewody. Tematem spotkania była rola edukacji, nauki i sztuki w rozwoju regionu. Wskazano na rolę samorządów terytorialnych, po wdrożeniu reformy ustrojowej państwa, szkolnictwa wyższego i możliwościach ustalenia określonych priorytetów. W spotkaniu uczestniczył JM Rektor B. POCHOPIEŃ.

■ W dniach 16-17 listopada br. Prorektor W. ZIELIŃSKI przebywał w Ostrawie w Wysokiej Szkole Banskiej, gdzie brał udział w pracach organizacyjnych związanych z konferencją ICEE-99 oraz reprezentował Politechnikę Śląską na uroczystościach związanych z Dniem Studenta.

■ 20 listopada br. JM Rektor B. POCHOPIEŃ spotkał się z Dyrektorem Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa w Katowicach Stanisławem Dylągiem, omawiając możliwości organizowania okresowych akcji honorowego krwiodawstwa wśród pracowników i studentów Politechniki Śląskiej.

■ W dniu 23 listopada br. w Klubie Pracowników Politechniki Śląskiej odbyła się uroczystość pożegnania pracowników Uczelni, którzy w roku ak. 1997/98 nabyli prawa emerytalne. W grupie tej są nw. nauczyciele akademicy:

prof. dr hab.inż. Jan BANDROWSKI
doc. dr inż. Roman BĄK

dr inż. Remigiusz ĆWIK
 dr inż. Jerzy DĄBROWSKI
 dr inż. Antonina DĘBSKA-HORECKA
 mgr inż. Czesław GARNCARZ
 dr Fryderyk KABSA
 mgr inż. Zofia KOCIELSKA
 mgr inż. Maria KOZIELSKA
 dr Stefania KRASIŃSKA
 dr inż. Mieczysław LEŚKO
 dr inż. Piotr MOLERUS
 prof. dr inż. Władysław MRÓZ
 dr inż. Henryk PAPIERNIOK
 prof. dr inż. Włodzimierz SIKORA
 dr Bronisław SZLĘK
 dr inż. Zdzisław TROJAN
 doc. dr inż. Szczepan WYRA

W uroczystości uczestniczyli JM Rektor B. POCHOPIEŃ, Prorektorzy J. CHOJCAN i W. ZIELIŃSKI oraz Zastępca Dyrektora Administracyjnego E. MIANOWSKA. Spotkanie zakończył uroczysty koncert w wykonaniu Aleksandry Stokłosy (śpiew) i Antoniego Brożka (fortepian).

■ 24 listopada br. Prorektor W. ZIELIŃSKI brał udział w Konferencji "Rynek pracy w województwie śląskim". Konferencja zorganizowana przez Wojewodę Katowickiego oraz Wojewódzki Urząd Pracy odbyła się w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach.

■ 26 listopada br. delegacja Politechniki Śląskiej w składzie: Prorektorzy R. SOSNOWSKI i W. ZIELIŃSKI oraz przedstawiciele wydziałów" Dziekan W. CHOLEWA, Prodziekani J. KAŻMIERCZAK, K. GIERLOTKA, S. SERKOWSKI oraz dr hab.inż. Z. FILUS i mgr M. SOŁTYŃSKA-RĄB z Biura Karier Studenckich - była podejmowana w Zakładzie w Tychach przez kierownictwo Fiata Auto Poland S.A. W trakcie spotkania omówiono zasady współpracy w zakresie dydaktyki i badań naukowych oraz podpisano umowę o wzajemnej współpracy.

■ W dniu 30 listopada br. JM Rektor B. POCHOPIEŃ wziął udział w spotkaniu wojewodów, posłów, senatorów, rektorów wyższych uczelni województwa katowickiego, bielskiego i częstochowskiego oraz władz Sejmiku i Zarządu województwa śląskiego. Dyskutowano m.in. o przyszłościowym udziale województwa śląskiego, roli i zadaniach szkolnictwa wyższego w procesie restrukturyzacji oraz strategii rozwoju województwa śląskiego i możliwościach wspierania rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki, wynikających z ustawy o samorządzie województwa.

■ W dniu 30 listopada br. w gmachu MEN w Warszawie odbyła się narada Rektorów Szkół Wyższych. Porządek obrad obejmował:

- Budżet na 1999 rok i algorytm podziału środków
- Główne zagadnienia prawa o szkołach wyższych, wynikające z wymagań Konstytucji RP
- Kredyty i pożyczki studenckie - wdrażanie systemu
- Wyższe szkoły zawodowe - problemy ich funkcjonowania

Szczegółowe informacje na temat podziału środków budżetowych na 1999 rok przekazane zostaną w terminie późniejszym, natomiast sam algorytm podziału nie ulega zmianie.

Ministerialny projekt "Prawo o szkolnictwie wyższym" będzie poddany pod dyskusję w marcu 1999 roku.

Politechnikę Śląską reprezentował Prorektor R. SOSNOWSKI.

STOPNIE NAUKOWE I STANOWISKA

■ Doktoraty

Stopień doktora nauk uzyskali:

- **mgr inż. Stanisław CESARZ** (ur. 11.11.1946 r. w Koziegłowach) z Instytutu Metalurgii Żelaza w Gliwicach; temat pracy - "Oddziaływanie morfologii perlitu na wytrzymałość i odporność na pękanie stali szynowych", promotor - dr hab.inż. Adam HERNAS prof. nzw. w Pol.Śl., RM - 03.11.1998 r.
- **mgr inż. Jerzy ROJ** (ur. 17.04.1964 r. w Katowicach) z Instytutu Metrologii i Automatyki Elektrotechnicznej Pol.Śląskiej; temat pracy - "Pomiar stężenia mieszanki palnej za pomocą mostka pelistorowego zasilanego impulsowo", promotor - dr hab.inż. Jerzy JAKUBIEC prof. nzw. w Pol.Śl., RE - 03.11.1998 r.
- **mgr inż. Tomasz BOCZAR** (ur. 29.10.1968 r. w Prudniku) z Politechniki Opolskiej; temat pracy - "Identyfikacja formy wyładowania niezupełnego na podstawie jego widm częstotliwościowych emisji akustycznej", promotor - prof. dr hab.inż. Jerzy SKUBIS, RE - 10.11.1998 r.
- **mgr inż. Krzysztof BORTEL** (ur. 11.12.1951 r. w Mikołowie) z Instytutu Przemysłu Tworzyw i Farb w Gliwicach; temat pracy - "Badania przetwórczych i fizykochemicznych właściwości wybranych typów suspensyjnego polichloru winylu i ich mieszanin", promotor - doc. dr hab. Paweł SZEWCZYK, RCh - 18.11.1998 r.

- **mgr inż. Marcin LORENC** (ur. 23.11.1968 r. w Opolu) z Politechniki Opolskiej; temat pracy - "Analiza metod wzorcowania układów pomiarowych stosowanych w akustycznej metodzie oceny wyładowań elektrycznych", promotor - prof. dr hab.inż. Jerzy SKUBIS, RE - 24.11.1998 r.
- **mgr inż. Wojciech KASPRZAK** (ur. 4.06.1970 r. w Świętochłowicach) z Instytutu Materiałów Inżynierskich i Biomedycznych Pol.Śl.; temat pracy - "Znaczenie Co w stalach szybkołącznych o obniżonym stężeniu W i Mo oraz podwyższonym stężeniu Si", promotor - prof. dr hab.inż. Leszek DOBRZAŃSKI, RMT - 25.11.1998 r., z wyróżnieniem
- **mgr inż. Grzegorz KOKOT** (ur. 13.03.1968 r. w Knurowie) z Katedry Wytrzymałości Materiałów i Metod Komputerowych Mechaniki Pol.Śl.; temat pracy - "Optymalizacja ewolucyjna sprężystych układów mechanicznych z zastosowaniem metody elementów brzegowych", promotor - prof. dr hab.inż. Tadeusz BURCZYŃSKI, RMT - 25.11.1998 r., z wyróżnieniem

Stopień doktora nauk fizycznych uzyskała

- **mgr Barbara SOLECKA** (ur. 31.10.1966 r. w Rudzie Śląskiej) z Instytutu Fizyki Pol.Śl., temat pracy - "Wyznaczanie czasu życia nośników ładunku w półprzewodnikach na pod-

stawie charakterystyk częstotliwościowych rejestrowanych bezkontaktową metodą fotomagnetoelektryczną", promotor - dr hab. Marian NOWAK prof.nzw. w Pol.Śl., RMF - 18.11.1998 r.

■ **Stanowisko profesora nadzwyczajnego** JM Rektor mianował na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Politechnice Śląskiej na okres od 1.11.1998 r. do 31.10. 2003 r. następujące osoby:

- dr hab.inż. Wilhelm GORECKI (RMT)
- dr hab.inż. Marian KOLARCZYK (RG)
- doc. dr hab.inż. Henryk WOŹNICA (RM)

Gratulacje

DYDAKTYKA

Senat przyjął uchwały w sprawie zasad doboru kandydatów na I rok studiów w r.ak. 1999/2000. Ich treść publikujemy niżej.

UCHWAŁA Nr XXIII/135/98/99
Senatu Politechniki Śląskiej w Gliwicach
z dnia 30 listopada 1998 r.
w sprawie zasad doboru kandydatów na poszczególne kierunki studiów w Politechnice Śląskiej w roku akademickim 1999/2000

§1

Kandydatów na studia dzienne na kierunki: Budownictwo, Matematyka - obowiązują:
 - sprawdzian pisemny z matematyki.

§2

O przyjęciu kandydatów na studia dzienne na kierunki:
 Automatyka i Robotyka (RMT), Elektronika i Telekomunikacja (studia inż.-RE), Elektrotechnika, Górnictwo i Geologia, Inżynieria Materiałowa, Inżynieria i Ochrona Środowiska, Mechanika i Budowa Maszyn (RIE, RMT), Metalurgia, Transport - zdecyduje:
 - sprawdzian pisemny z matematyki lub
 - kwalifikacja na egzaminie dojrzałości.

§3

Na pozostałych kierunkach kandydatów na studia dzienne obowiązują odpowiednio:
 a) na kierunku Architektura i Urbanistyka
 - sprawdzian z uzdolnień architektonicznych;
 b) na kierunkach: Automatyka i Robotyka (RAu), Elektronika i Telekomunikacja (RAu), Informatyka oraz na makrokierunku Automatyka i Robotyka, Elektronika i Telekomunikacja, Informatyka - prowadzonym w języku angielskim
 - sprawdziany pisemne z matematyki i fizyki;

- c) na kierunku Fizyka Techniczna
- sprawdzian pisemny z matematyki lub fizyki;
- d) na kierunkach Zarządzanie i Marketing oraz Zarządzanie i Inżynieria Produkcji (RCh, RMT, RM, ROZ)
- sprawdziany pisemne z matematyki i wybranego przez kandydata języka obcego (angielski, francuski, niemiecki, rosyjski);
- e) na kierunkach: Inżynieria Chemiczna i Procesowa oraz Technologia Chemiczna
- sprawdzian pisemny z chemii lub matematyki lub
- kwalifikacja na egzaminie dojrzałości.

§4

O przyjęciu kandydatów na studia wieczorowe na kierunki: Budownictwo, Górnictwo i Geologia, Inżynieria i Ochrona środowiska, Mechanika i Budowa Maszyn (RIE, RMT), Zarządzanie i Inżynieria Produkcji (RCh, RMT, RM, ROZ), Zarządzanie i Marketing - zdecyduje konkurs świadectw dojrzałości.

§5

1. Wstęp na studia wieczorowe na kierunki: Automatyka i Robotyka (RAu), Elektronika i Telekomunikacja (RAu) oraz Informatyka - będzie wolny, jeżeli liczba kandydatów nie przekroczy ustalonego limitu miejsc.
2. W przypadku, gdy liczba kandydatów będzie większa od liczby miejsc o przyjęciu kandydata zdecyduje:
  - wynik sprawdzianu pisemnego z matematyki i fizyki, jeżeli kandydat ubiegał się o przyjęcie na studia dzienne;
  - konkurs świadectw dojrzałości, jeżeli kandydat nie ubiegał się o przyjęcie na studia dzienne.

§6

1. Wstęp na studia wieczorowe na kierunek Matematyka oraz Technologia Chemiczna - będzie wolny, o ile liczba kandydatów nie przekroczy ustalonego limitu miejsc.
2. W przypadku, gdy liczba kandydatów będzie większa od liczby miejsc, o przyjęciu kandydata - zdecyduje rozmowa kwalifikacyjna.

§7

1. Wstęp na studia wieczorowe na kierunki Elektrotechnika, Inżynieria Materiałowa, Metalurgia oraz Transport będzie wolny, o ile liczba kandydatów nie przekroczy ustalonego limitu miejsc.
2. W przypadku, gdy liczba kandydatów będzie większa od liczby miejsc, o przyjęciu kandydata - zdecyduje konkurs świadectw dojrzałości.

§8

Kandydatów na studia wieczorowe na kierunek Architektura i Urbanistyka obowiązuje - sprawdzian z uzdolnień architektonicznych.

§9

O zakwalifikowaniu kandydatów na studia magisterskie uzupełniające dzienne na kierunek Elektrotechnika - zdecyduje rozmowa kwalifikacyjna.

§10

O zakwalifikowaniu kandydatów na studia magisterskie uzupełniające na kierunki: Budownictwo, Elektrotechnika, Inżynieria Materiałowa, Matematyka, Mechanika i Budowa Maszyn (RMT), Metalurgia, Transport, Zarządzanie i Marketing - zdecyduje rozmowa kwalifikacyjna.

§11

1. Wstęp na studia magisterskie wieczorowe na kierunki: Elektronika i Telekomunikacja (RAu), Informatyka, Inżynieria i Ochrona Środowiska - będzie wolny, jeżeli liczba kandydatów nie przekroczy ustalonego limitu miejsc.
2. W przypadku, gdy liczba kandydatów będzie większa od liczby miejsc, o przyjęciu kandydata zdecyduje - konkurs dyplomów.
3. O przyjęcie na kierunek Inżynieria i Ochrona Środowiska mogą ubiegać się kandydaci, którzy ukończyli studia inżynierskie na kierunku Inżynieria Środowiska lub Inżynieria i Ochrona Środowiska.

§12

1. Wynik postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w §1-11 wyrażany jest w punktach.
2. O przyjęciu kandydata na dany kierunek studiów decyduje suma uzyskanych przez niego punktów, której minimalną wartość dla każdego kierunku określają Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne w porozumieniu z Uczelnianą Komisją Rekrutacyjną, po podsumowaniu wyników.

§13

Laureaci i finaliści olimpiad przyjmowani są na I rok studiów w pierwszej kolejności - zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Nr XXIII/136/98/99 Senatu Politechniki Śląskiej w Gliwicach z dnia 30 listopada 1998 r., w sprawie zasad przyjmowania na I rok studiów w Politechnice Śląskiej w roku akad. 1999/2000 laureatów i finalistów olimpiad oraz osób posiadających inne dokumenty (Matura Międzynarodowa IB).

§14

V. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

UCHWAŁA Nr XXIII/136/98/99

Senatu Politechniki Śląskiej

z dnia 30 listopada 1998 r.

w sprawie zasad przyjmowania na I rok studiów w Politechnice Śląskiej w roku akad. 1999/2000 laureatów i finalistów olimpiad oraz osób posiadających inne dokumenty

- I. Prawo przyjęcia na I rok studiów bez sprawdzianu, mają:
1. Osoby posiadające dyplom Matury Międzynarodowej IB oraz laureaci: Olimpiady Astronomicznej, Olimpiady Chemicznej, Olimpiady Ekologicznej, Olimpiady Fizycznej, Olimpiady Informatycznej, Olimpiady Matematycznej, Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej, Olimpiady Wiedzy Technicznej - na wszystkie kierunki z wyjątkiem kierunku Architektura i Urbanistyka;
  2. Laureaci i finaliści stopnia centralnego Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych, Olimpiady Matematycznej i Fizycznej - na kierunek Budownictwo;
  3. Laureaci i finaliści Olimpiady Wiedzy Elektrycznej Polski Południowo-Wschodniej oraz konkursu szkolnego "Z elektryką przez świat" - na kierunek Elektrotechnika;
  4. Finaliści Olimpiady Matematycznej, Fizycznej i Informatycznej - na kierunek Matematyka;
  5. Finaliści Olimpiady Chemicznej, Astronomicznej, Biologicznej, Ekologicznej, Fizycznej, Informatycznej i 10 pierwszych osób z Konkursu Chemicznego organizowanego przez Wydział Chemiczny - na kierunek Inżynieria Chemiczna i Procesowa oraz Technologia Chemiczna;
  6. Finaliści Olimpiady Astronomicznej, Biologicznej, Chemicznej, Ekologicznej, Fizycznej, Informatycznej oraz Wiedzy Technicznej, w tym finaliści Turnieju Młodych Mistrzów Techniki - na kierunek Inżynieria i Ochrona Środowiska;
  7. Finaliści Olimpiady Chemicznej, Fizycznej, Informatycznej, Matematycznej i Wiedzy Technicznej - na kierunek Fizyka Techniczna, Górnictwo i Geologia, Zarządzanie i Inżynieria Produkcji (RCh, RMT, RM, ROZ);
  8. Finaliści Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej - na kierunek Zarządzanie i Inżynieria Produkcji (RCh, RMT, RM, ROZ);
  9. Uczestnicy Zawodów II stopnia Doświadczalnego Olimpiady Fizycznej i laureaci konkursów organizowanych przez Grupę Twórczą QUARK (Ogólnopolski Turniej Młodych Fizyków, Ogólnopolski Konkurs

im. prof. M.F. Pazdura, Ogólnopolski Konkurs im prof. G. Białkowskiego, Wojewódzki Turniej o Puchar Dyrektora Pałacu Młodzieży w Katowicach) - na kierunek Fizyka Techniczna.

- II. Zwolnienie ze sprawdzianów przysługuje:
1. Finalistom Olimpiady Fizycznej, uczestnikom Zawodów II stopnia Doświadczalnego Olimpiady Fizycznej - z fizyki;
  2. Finalistom Olimpiady Matematycznej - z matematyki;
  3. Laureatom i finalistom Olimpiad Językowych oraz osobom, które zdały językowy egzamin państwowy (z języka angielskiego - CAE, CPE, FCE; z języka francuskiego - DELF, DALF; z języka niemieckiego - I Zertifikat DaF, II Mittelstufe Deutsch, DSD II) - z języka obcego.
- III. Podstawą uzyskania uprawnień określonych w pkt I-II jest oryginał właściwego dokumentu potwierdzającego.
- IV. Z uprawnień określonych w pkt. I-II mogą korzystać kandydaci jeden raz - w roku uzyskania świadectwa dojrzałości lub w roku następnym, niezależnie od roku uzyskania właściwego dokumentu potwierdzającego.
- V. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

* * *

■ Dodatkowe stypendium Ministra Edukacji Narodowej

Ministerstwo Edukacji Narodowej poinformowało, że dodatkowe stypendium Ministra na rok akademicki 1998/99 otrzymał student **Paweł BŁAŻEJ** z kierunku Informatyka. Stypendium zostało przyznane na okres 10 miesięcy (od października br.). Wysokość miesięcznego stypendium wynosi 550 zł.

■ Już ponad 100 absolwentów

W środę 25 listopada br. w salach Centrum Studiów Podyplomowych, Nowych Technologii i Restrukturyzacji Przemysłu przy Wydziale Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu Politechniki Śląskiej w Katowicach odbyło się spotkanie absolwentów Amerykańsko-Polskich Studiów Podyplomowych z zakresu przyjaznej dla środowiska restrukturyzacji przemysłu ciężkiego. Okazją do spotkania była czwarta rocznica istnienia Studium. W tym okresie odbyły się 4 cykle studiów, które ukończyło łącznie 104 absolwentów, głównie dyrektorów/prezesów dużych zakładów przemysłowych branży metalurgicznej i energetycznej. W spotkaniu uczestniczył dyrektor ETP, a równocześnie dy-

rektor Centrum ds. Krajów Przekształcających Uniwersytetu Minnesota - prof. Zbigniew BOCHNIARZ. Uczelnię reprezentowali: Prorektor ds. Nauki - prof. Remigiusz SOSNOWSKI oraz Dziekan Wydziału Inżynierii Materiałowej, Metalurgii i Transportu - prof. Czesław SAJDAK. List do uczestników spotkania skierowany przez Wiceprezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów - prof. Leszka BALCEROWICZA odczytał jego asystent Jarosław BEŁDOWSKI. Uczestnicy spotkania otrzymali materiały informacyjne podsumowujące 4 lata działalności Studium. Poinformowano o planach uruchomienia V edycji studiów. Przedyskutowano także formy działalności Klubu Absolwenta Amerykańsko-Polskich Studiów Podyplomowych. Postanowiono, że w I kwartale przyszłego roku odbędzie się kolejne spotkanie absolwentów.

Jerzy Barglik

■ Ponadprogramowe kursy językowe w Studium Języków Obcych

20 października br. rozpoczął się kolejny kurs języka niemieckiego dla studentów i absolwentów naszej Uczelni, otwierający przed nimi szansę podjęcia studiów w Internationales Hochschulinstitut Zittau (IHI). Ta Międzynarodowa Szkoła Wyższa na prawach uniwersytetu powstała 15.02.1993 r. jako międzynarodowa placówka edukacyjna Euroregionu Nyskiego. Koncepcję założenia IHI stworzyły wspólnie Politechnika w Libercu, Politechnika Śląska w Gliwicach, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu i Hochschule für Technik, Wirtschaft und Sozialwesen Zittau/Görlitz.

Celem IHI jest kształcenie niemieckich, polskich i czeskich studentów oraz absolwentów szkół wyższych na kierunkach: Inżynieria Środowiska, Inżynieria Ekonomiczna i Ekonomia.

W roku akademickim 1998/99 już piąta grupa studentów naszej Uczelni, którzy przedtem zdali egzamin dopuszczający do uczestnictwa w kursie, będzie pogłębiać swoją znajomość języka niemieckiego na intensywnym kursie przygotowawczym prowadzonym w Studium Języków Obcych w Gliwicach przez p.mgr Weronikę Tyślik. Do końca roku akademickiego 1997/1998 podobny kurs w Katowicach prowadziła p. Małgorzata Rachwalska-Mitas. Obie lektorki spotykały się co roku z wyrazami uznania ze strony partnerów niemieckich za bardzo dobre przygotowanie uczestników do egzaminu, co poświadczają wyniki testów. Na przełomie marca i kwietnia oraz sierpnia i września uczestnicy kursu wyjeżdżają do Zittau, gdzie po kilku-

tygodniowym pobycie przystępują do egzaminu sprawdzającego stopień opanowania języka niemieckiego. Pozytywny wynik z egzaminu końcowego, noszącego nazwę Deutsche Sprachprüfung zum Hochschulzugang (DSH), daje prawo do podjęcia studiów w IHI. Studia te trwają trzy lata. Mamy już pierwszych absolwentów, którzy są bardzo zadowoleni z podjętej przez siebie parę lat temu decyzji.

22 października studenci wszystkich wydziałów naszej Uczelni mieli możliwość rozwiązania testu kwalifikującego ich do uczestnictwa w kursie przygotowującym ich do uznawanego na całym świecie egzaminu z języka niemieckiego o nazwie Zertifikat Deutsch als Fremdsprache (ZDaF). Egzamin ten przeprowadzany jest w wielu krajach całego świata pod patronatem Goethe-Institut. Kurs przygotowawczy dla naszych studentów w Studium Języków Obcych prowadzi p.mgr Weronika Tyślik.

Po raz pierwszy od października 1998 roku studenci Politechniki Śląskiej korzystają dwa razy w tygodniu z bezpłatnego kursu przygotowawczego do międzynarodowego egzaminu z języka francuskiego. DELF to dyplom z podstawowej znajomości języka francuskiego obejmujący 6 jednostek - od A1 do A6. Słuchacze, w ramach zajęć prowadzonych przez mgr Zdzisławę Czyż, przygotowują się do egzaminów z A1 i A2, które zostaną przeprowadzone w maju w Alliance Française w Katowicach oraz w Institut Français w Krakowie.

Lektorzy języka angielskiego już od wielu lat przygotowują studentów naszej Uczelni do uznawanego na całym świecie egzaminu First Certificate of English (FCE), a studentów Wydziału Chemicznego także do stopnia Advanced. Kursy językowe o różnych poziomach zaawansowania prowadzone są również dla doktorantów i pracowników naszej Uczelni.

ORGANIZACJA

W listopadzie 1998 roku ukazały się następujące akty normatywne Rektora Politechniki Śląskiej:

■ Zarządzenia

- Nr 4/98/99 z dnia 30 listopada w sprawie ochrony danych osobowych przetwarzanych w Politechnice Śląskiej.

■ Pisma okólne

- Nr 2/98/99 z dnia 24 listopada w sprawie dodatkowych dni wolnych od pracy w 1999 roku.
- Nr 3/98/99 z dnia 24 listopada w sprawie wprowadzenia załącznika do "Regulaminu pracy".

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

■ Wyjazdy, przyjazdy

W listopadzie br. zarejestrowano łącznie 99 wyjazdów do 15 następujących krajów: Czechy (26 osób), Niemcy (22), Francja (11), Słowacja (10), Wielka Brytania (7), Włochy (7) USA (4), Dania (3), Grecja (2), Hiszpania (2) oraz Australia, Austria, Japonia, Kanada i Nowa Zelandia (po jednej osobie). Cele wyjazdów: konsultacje - 57, konferencje - 24, staże - 5, inne powody - 13.

W tym samym okresie do Uczelni przybyły 32 osoby z zagranicy. A oto kraje, z których wywodzili się nasi goście: Wielka Brytania (5 osób), Hiszpania (4), Słowacja (4), Bułgaria (2), Czechy (2), Francja (2), Irlandia (2), Rosja (2), Słowenia (2), Węgry (2), Włochy (2) oraz Niemcy, Rumunia i Szkocja (po jednej osobie).

■ Program TEMPUS na temat transferu technologii

W dniach 7 - 18.11.1998 r. w Saint-Etienne i Barcelonie odbył się cykl szkoleń i spotkań związanych z realizowanym w Politechnice Śląskiej Programem Tempus CME 3105, dotyczącym zagadnień transferu technologii w uczelni. W wyjeździe szkoleniowym uczestniczyli przedstawiciele Politechniki Śląskiej w Gliwicach (dr inż. Jerzy BARGLIK, mgr inż. Jarosław GRZESIEK), Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (dr Maria BERENT-SCHREIBER), Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego (mgr Mirosław GĘBSKI) oraz koordynator Programu Tempus z Ecole Nationale Supérieure des Mines des (prof. Andre KOBYLANSKI).

Uczestnikami szkoleń byli także stypendyści Ecole Nationale Supérieure des Mines des Saint-Etienne realizujący w tej Uczelni program Master - mgr inż. Magdalena SZYMCZYK z Politechniki Śląskiej oraz Antoine NAUD z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pod-

czas pobytu w Saint-Etienne odbyto spotkania z prof. Andre KOBYLANSKIM, na których omówiono doświadczenia francuskie w tworzeniu parków technologicznych oraz podstawowe działania w zakresie transferu technologii w Politechnice Śląskiej w Gliwicach i Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Odbyto także spotkanie z prof. J.Coze, który omówił współpracę Ecole Nationale Supérieure des Mines des Saint-Etienne z małymi i średnimi przedsiębiorstwami francuskimi oraz przedstawił współpracę uczelni z Fundacją ANVAR, wspomagającą działania na rzecz transferu technologii we Francji. Zapoznano się także z działalnością Stowarzyszenia ARMINS (Association pour la recherche et le developpement des methodes et processus industriels), które wspomaga kontakty naukowe profesorów z przemysłem.

Zwiedzono także Park Technologiczny w Avignon, który koncentruje swą działalność na zagadnieniach biotechnologii. W części hiszpańskiej wizyty zapoznano się z działalnością Katalońskiego Instytutu Technologicznego w Barcelonie (Institut Catala de Tecnologia). Złożono także wizyty w Izbie Przemysłowo-Handlowej, w Inkubatorze Przedsiębiorczości "Barcelona Activa". Zapoznano się z programem kształcenia w dwóch barcelońskich uczelniach technicznych (Universitat Politecnica de Catalunya, Universitat Autònoma de Barcelona). Szczególnie dużo czasu poświęcono zapoznaniu się z działalnością Centrów Transferu Technologii w obu uczelniach oraz działalności fundacji realizującej projekty i współpracującej z przemysłem (Fundacio Politecnica de Catalunya). Ciekawe rezultaty wizyty zostaną wykorzystane przy tworzeniu Centrum Transferu Technologii w Politechnice Śląskiej oraz opracowaniu koncepcji Parku Technologicznego w Gliwicach i Toruniu.

Jerzy Barglik

Z ŻYCIA CKI

● W dniu 6 listopada br. gościł w Centrum Kształcenia Inżynierów prof. Czesław Woźniak, dr h.c. Politechniki Łódzkiej, wybitny specjalista w zakresie mechaniki teoretycznej. Z inicjatywy kierownictwa CKI prof. Cz. Woźniak poprowadzi w bieżącym semestrze cykl wykładów z wybranych zagadnień mechaniki kompozytów. Do przygotowania organizacyjnej strony seminariów włączył się Gliwicki Oddział PTMTS.

● W dniach 9 ÷ 14 listopada br. w Teatrze Ziemi Rybnickiej odbyła się wystawa prac studenckich, które zostały wykonane w czasie seme-

stralnej praktyki przez studentów VI semestru specjalności "budowlano-architektonicznej" na rzecz miasta Rybnika. W uroczystości otwarcia wystawy uczestniczyli między innymi prezydent miasta Rybnik - Józef Makosz, wiceprezydent Michał Śmigieński, koordynator wydziałowy programu TEMPUS-CON-AR - prof. Janusz Szwabowski, dyrektor Centrum Kształcenia Inżynierów - doc. Szczepan Wyra, konsultanci prac oraz studenci.

● W dniach 21.11. oraz 25.11.br. prodziękani Wydziałów Górnictwa i Geologii - prof. Stanisław Krzemień oraz Budownictwa - dr inż. Ryszard Kliszczewicz w obecności kierownictwa Ośrodka wręczyli dyplomy ukończenia studiów wieczorowych absolwentom studiów inżynierskich, uzupełniających magisterskich oraz dyplomowych.

● Dnia 25.11. br. odbyło się w Centrum Kształcenia Inżynierów spotkanie robocze związane z perspektywą powołania w Ośrodku nowej specjalności Wydziału Inżynierii Środowiska i Energetyki - pod nazwą Energetyka Komunalna. W spotkaniu uczestniczyli - Prorektor ds. Dydaktyki prof. Wojciech Zieliński, Dziekan Wydziału - prof. Ryszard Wilk, Dyrektor Elektrowni "Rybnik" mgr inż. Tadeusz Sopicki, Dyrektor CKI - doc. Szczepan Wyra oraz Dyrektor Administracyjny CKI - mgr inż. Stefan Makosz.

X KRAJOWE TARGI

KSIĄŻKI AKADEMICKIEJ

- główna nagroda dla Wydawnictwa Pol.Śl.

W dniach 4+7 listopada br. odbyły się w Warszawie jubileuszowe X Krajowe Targi Książki Akademickiej ATENA'98. Wśród 74 wystawców z całej Polski znalazło się także Wydawnictwo Politechniki Śląskiej (już po raz piąty). W dniu rozpoczęcia Targów ogłoszono wyniki Konkursu na Najlepszą Książkę Akademicką ATENA'98. Werdykt okazał się dla wszystkich dużym zaskoczeniem; dla nas szczególnie miłym. **Oto nagrodę główną ufundowaną przez ABB Asea Brown Boveri Ltd. przyznano Wydawnictwu Politechniki Śląskiej za książkę A. Klimpla "Technologia cięcia metali" (ex aequo z Wyd. Arkady).**

Po czterech latach trwania targów ATENA Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, jako pierwsze wydawnictwo uczelniane, zostało uhonorowane nagrodą główną, konkurując z takimi potentatami, jak WNT, PWN, Arkady czy Osso-

lineum. Dodatkowym miłym akcentem było nagłośnienie tego faktu w mediach lokalnych i ogólnopolskich.

O jakości książki decyduje nie tylko jej treść, ale także szata graficzna. Dzięki nakładom na uczelniane oficyny wydawnicze skończyły się czasy byle jak powielanych skryptów czy wydawnictw naukowych. Na ich miejsce weszły pozycje, które zupełnie bez kompleksów mogą konkurować z pracami wydawnictw "profesjonalnych", tak pod względem treści, jak i formy. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej ma powody do dumy, że rezultaty jego pracy zostały tak wysoko ocenione.

mgr Elżbieta Leško

KONFERENCJE I SEMINARIA NAUKOWE

■ XXII JESIENNA SZKOŁA TRIBOLOGICZNA

W Hotelu "MUFLON" w Ustroniu odbyła się we wrześniu br. tradycyjna i znana środowisku naukowym w kraju jak i za granicą XII JESIENNA SZKOŁA TRIBOLOGICZNA, obradująca pod hasłem **"Zużycie tribologiczne - teoria, badania i problemy uylitarne"**. Tego typu spotkania naukowe organizowane są cyklicznie od 1961 roku, kolejno przez wybrane krajowe ośrodki akademickie. Patronat honorowy przyjął JM Rektor Politechniki Śląskiej, a głównym organizatorem był Zakład Podstaw Konstrukcji i Eksploatacji Maszyn Instytutu Mechanizacji Górnictwa Wydziału Górnictwa i Geologii naszej Uczelni. Współorganizatorami Szkoły byli: Sekcja Podstaw Eksploatacji KBM PAN, Polskie Towarzystwo Tribologiczne, Instytut Problemów Techniki Uniwersytetu

Śląskiego oraz Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu.

Istotnym, nowym elementem Szkoły było jednolite seminarium polsko-brytyjskie p.t. "Novel Aspects of Tribology", którego głównymi referentami byli naukowcy brytyjscy: prof. T.H.C. CHILDS (University of Leeds), dr B.J. ROYLANCE (University of Wales Swansea) oraz dr J.A. WILLIAMS (Cambridge University). Seminarium odbyło się dzięki wsparciu The British Council oraz przy osobistym udziale Konsula Wielkiej Brytanii. W klasycznym programie Szkoły wygłoszono 10 referatów plenarnych, a 77 zaprezentowano na sesjach panelowych.

Radę Naukową Szkoły (49 osób) tworzyli przedstawiciele wszystkich ośrodków akademickich w Polsce oraz instytucji PAN i resortowych zajmujących się problematyką badań poznawczych i użytkowych w obszarze zagadnień tarcia, zużycia i smarowania. Radą Naukową oraz 6-osobowym Komitetem Organizacyjnym kierował dr hab.inż. Stanisław F. ŚCIESZKA, profesor Politechniki Śląskiej.

Zarówno tematyka Szkoły jak i wartość merytoryczna zaprezentowanych prac zostały przyjęte z wysoką oceną przez liczną grupę uczestników krajowych (około 90 osób) oraz naszych Gości zagranicznych (10 osób) z Wielkiej Brytanii, Republiki Czeskiej, Jugosławii i Rosji. Recenzowane referaty Szkoły zostały opublikowane w:

- Materiałach Konferencyjnych Szkoły: T.1 - 6 referatów, 70 stron, T.2 - 55 referatów, 364 strony,
- czasopismo: Tribologia nr 4/98 - 14 referatów, 139 stron,
- kwartalnik ITE: Problemy Eksploatacji, nr 2/98 - 12 referatów, 216 stron.

Z ww. pracami można zapoznać się w Bibliotece Głównej lub Bibliotece Instytutu Mechanizacji Górnictwa Politechniki Śląskiej.

Jacek Spałek

■ SEMINARIUM W BUDAPESZCIE

W dniach 18-21 października 1998 r. w Budapeszcie odbyło się seminarium poświęcone podsumowaniu działalności Centrów Zapobiegania Zanieczyszczeniom, utworzonych w Polsce i innych krajach regionu z inicjatywy Światowego Centrum Środowiska (World Environment Center), w ramach programu sponsorowanego przez Amerykańską Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego (US AID). W latach 1994-95 utworzono 11 Centrów: w Polsce, Litwie, Łotwie, Estonii, Czechach, Słowacji, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech.

W Polsce działają 3 Centra: w Łodzi, Opolu i Katowicach. Centrum katowickie usytuowane jest przy Politechnice Śląskiej.

W spotkaniu budapeszteńskim wzięło udział 25 osób, reprezentujących wszystkie Centra oraz WEC, UNIDO i Regionalne Centrum Środowiska (REC) w Budapeszcie. Centrum przy Politechnice Śląskiej reprezentowali Jerzy BARGLIK i Barbara BORYCZKA. Zajęcia seminaryjne prowadzili przedstawiciele WEC: Thomas A. PLUTA, Bob FERRONE i Valerie SEPE. Z wykładami nt. strategii czystszej produkcji wystąpili Skip LUKEN (UNIDO) oraz Paweł KAŻMIERCZYK (REC). Uczestnicy seminarium mieli okazję zwiedzić siedzibę REC w Szentendre k. Budapesztu i zapoznać się z formami działalności i programami realizowanymi przez tę instytucję.

W trakcie seminarium przedyskutowano dotychczasowe formy współpracy pomiędzy poszczególnymi centrami. Zaproponowano utworzenie swego rodzaju sieci Centrów współpracujących i współdziałających ze sobą. Umówiono się na kolejne spotkanie, które odbędzie się w maju 1999 r. w Tallinie.

Jerzy Barglik

■ KRZEPNIĘCIE I KRYSZALIZACJA METALI I STOPÓW

W dniach 4 ÷ 6 listopada br. odbyła się XXXVIII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja pn. "Krzepnięcie i Krystalizacja Metali i Stopów", zorganizowana przez Katedrę Odlewnictwa Politechniki Śląskiej przy współudziale Katedry Materiałoznawstwa i Technologii Bezwiórowych Politechniki Opolskiej i Komisji Odlewnictwa PAN. Patronat honorowy przyjęli i zaszczylicili Konferencję swoją obecnością: JM Rektor Politechniki Śląskiej Bolesław POCHOPIEŃ, JM Rektor Politechniki Opolskiej Józef S. SUCHY oraz Prezes Grupy "Odlewnie Polskie mgr inż. Bogusław PECZELA.

Konferencja odbyła się w Ośrodku ZIAD w Bielsku Białej. Uczestniczyło w niej ponad 120 osób, w tym 16 osób z zagranicy (Niemcy, Słowacja, Czechy, Francja). Komitety Naukowy i Organizacyjny pod kierunkiem prof. J. Gawrońskiego i prof. S. Jury przedstawiły uczestnikom 64 referaty podzielone na 6 grup tematycznych:

1. Procesy wypełniania wnęki formy i zasilania odlewów
2. Krzepnięcie, krystalizacja i modyfikacja stopów
3. Symulacja komputerowa procesów odlewniczych
4. Krystalizacja i właściwości stopów odlewniczych
5. Wytwarzanie i właściwości kompozytów
6. Technologie wytwarzania odlewów

Problematyka naukowa i wdrożeniowa ilustrowana była sesjami posterowymi, sprzedażą programów komputerowych dla odlewnictwa i pokazem profesjonalnych programów SIMTEC RWP (Niemcy) i COLD-CAST (Polska - S. Jura).

Konferencja KiKMIS jest corocznym spotkaniem świata nauki odlewniczej z kraju i zagranicy z pracownikami przemysłu. W tym roku wzięło w niej udział 38 profesorów z uczelni i instytutów badawczych, 42 dyrektorów i pre-

zesów firm odlewniczych, 36 kierowników odlewni i głównych technologów.

W czasie konferencji podjęto decyzję o nowych sposobach transferu wdrożeń, sformułowano potrzeby polskiego odlewnictwa w zakresie tematyki projektów celowych,

a przede wszystkim podjęto decyzję o organizacji i finansowaniu przez Katedrę Odlewnictwa i Grupę "Odlewnie Polskie" corocznych konferencji z okazji Międzynarodowych i Ogólnopolskich Odlewniczych Targów w Kielcach. Materiały konferencyjne wydano w prestiżowym czasopiśmie PAN-owskim pt. "Krzepnięcie Metali i Stopów" nr 37 i 38.

Z okazji konferencji odbyło się również spotkanie absolwentów zrzeszonych w Kole Odlewników Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej.

prof. J. Gawroński

V RAMOWY PROGRAM BADAŃ I ROZWOJU TECHNOLOGICZNEGO

Blisko 16 miliardów ecu przeznaczy Unia Europejska w latach 1999-2002 na sfinansowanie V Ramowego Programu Badań i Rozwoju Technologicznego.

Strategicznym celem programu jest pomoc społeczeństwu Europy we wkroczeniu w XXI wiek w sytuacji możliwie najwyższego poziomu rozwoju wszystkich dziedzin życia społecznego. Zadaniem V Programu Ramowego (V PR) jest związanie badań w Europie z działaniami prowadzącymi do osiągnięcia głównych celów społecznych i ekonomicznych. Szczególnie preferowana będzie tu interdyscyplinarność badań, silna współpraca międzynarodowa i zorientowanie na rozwiązywanie konkretnych problemów technologicznych. Jednym z wyzwań jest również osiągnięcie takiej kondycji nauki i techniki, która sprostałaby konkurencji światowej, w tym zwłaszcza amerykańskiej.

Korzyści wynikające z udziału w V PR mogą być bardzo duże. Uczestnictwo we wspólnych programach badawczych, obok pozyskania znaczących środków na finansowanie badań naukowych, podniesie - w wymiarze europejskim - prestiż zawodowy uczestników badań. Istotnym czynnikiem może być również poprawa oceny ośrodków w rankingu Komitetu Badań Naukowych jak również możliwość otrzymania dodatkowego finansowania ze strony KBN.

V Ramowy Program składa się z następujących 4 Programów Tematycznych, tzw. "key actions":

I. Program Tematyczny: Poprawa jakości życia i zarządzanie żywymi zasobami z następującymi akcjami kluczowymi:

- zdrowie, żywność i czynniki środowiskowe,
- opanowanie wirusowych i innych zakaźnych chorób,
- "komórkowe fabryki" (biotechnologie),
- starzejąca się populacja,
- zintegrowany rozwój terenów wiejskich i przybrzeżnych.

II. Program Tematyczny: Tworzenie przyjaznego społeczeństwa informatycznego z następującymi akcjami kluczowymi:

- systemy i usługi dla obywateli,
- nowe metody pracy i elektronicznego handlu,
- multimedia,
- podstawowe technologie i infrastruktura.

III. Program Tematyczny: Promocja konkurencyjnego i zrównoważonego wzrostu z następującymi akcjami kluczowymi:

- produkty, procesy, organizacja,
- zrównoważona mobilność i wymierność (transport)
- nowe perspektywy aeronautyki,
- technologie morskie,
- miasto jutra i dziedzictwo kulturalne.

IV. Program Tematyczny: Ochrona ekosystemu z następującymi akcjami kluczowymi:

- zarządzanie zasobami i jakością wody,
- globalne zmiany środowiskowe i klimat,
- promocja zrównoważonego użycia energii,
- produkcja i dostarczanie czystszej, bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej energii.

Cztery Programy Tematyczne (przebiegające wertykalnie) wspierane są przez komplementarne dla nich trzy **Programy Horyzontalne**.

- I. Utwierdzenie międzynarodowej roli wspólnotowych badań naukowych (przygotowanie do stowarzyszenia krajów Europy Centralnej i Wschodniej, promocja "centrów doskonałości" w Europie Centralnej i Wschodniej, koordynacja z akcjami COST i EUREKA).
- II. Innowacja i uczestnictwo małych i średnich przedsiębiorstw (wspieranie innowacji oraz małych i średnich firm).
- III. Wzrost potencjału ludzkiego (wzmacnianie potencjału badawczego w krajach europejskich, poprawa wykorzystania laboratoriów; promocja naukowej i technicznej doskonałości; rozwój polityki naukowo-technicznej w Europie).

Programy Tematyczne "krzyżują się" z Programami Horyzontalnymi. I tak np. "promocja innowacji i uczestnictwa małych i średnich przedsiębiorstw" może znaleźć się w każdej z akcji kluczowych, wchodzących w skład Programów Tematycznych, a więc: zdrowia, ochrony środowiska, czy też żywności itd. Każdy Program Tematyczny musi spełniać jednocześnie pewne cele Programów Horyzontalnych.

Warto dodać, że **dziedziny nauki nie wymienione w akcjach kluczowych też mogą być uwzględnione w składanych projektach**. Komisja Europejska zaleca bowiem elastyczność w rozeznawaniu dziedzin, jak również w administrowaniu projektami (jedynie **priorytety powinny być przestrzegane w sposób bezwzględny**).

W projekcie powinni wziąć udział minimum dwaj partnerzy: jeden z kraju Unii Europejskiej, drugi z kraju stowarzyszonego. Praktyka wskazuje jednak, że co najmniej 5 partnerów z 3 różnych krajów gwarantuje spełnienie warunku europeizacji ("European dimension"). Udział partnera przemysłowego w projekcie jest bardzo pożądanym. Partner przemysłowy uwiarygodnia projekt i znacznie podnosi jego ocenę.

Ponadto obecność partnera przemysłowego ma gwarantować, że wyniki projektu uda się skomercjalizować w przyszłości (po dodatkowych badaniach). Ostatecznie definicja partnera przemysłowego będzie podana w "Work Programmes", które mają być przygotowane dla każdej akcji kluczowej. Po akceptacji projektu, w momencie podpisywania Kontraktu Negocjacyjnego, Unia Europejska poda wytyczne, które określać będą na co i ile pieniędzy można wydać przy realizacji projektu.

Przewiduje się, że warunki finansowania zaakceptowanych projektów będą najprawdopodobniej zgodne z dotychczasową praktyką i tendencjami. **Nie będą finansowane badania podstawowe, lecz wdrożeniowe**. Procent finansowania zależy od tego, jaką instytucję reprezentuje uczestnik projektu.

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że partner przemysłowy uzyskiwał zwykle ok. 50% środków. W przypadku uczelni natomiast, Komisja Europejska stosuje **zasadę pokrycia dodatkowych kosztów (tzw. "additional costs")** i tu wysokość osiągniętych środków może wynosić nawet do 100% poniesionych kosztów. Jeśli uzyskane przez uczelnię środki będą niższe, istnieje możliwość wystąpienia do KBN-u o dofinansowanie z tzw. SPUB-ów (tzn. ze środków na specjalny program lub urządzenie badawcze). Dodatkową finansową zachętą dla polskich instytucji planujących wziąć udział w V PR, będzie konkurs KBN-u: **"Granty na granty"**, który zostanie ogłoszony w grudniu br.

Środki przyznane w tym konkursie będą pochodziły z programu SCI-TECH II i będą mogły być przeznaczone na pisanie projektu, poszukiwanie partnerów, wyjazdy, udział w dniu informacyjnym w Brukseli, szkolenia itp. Informacje o konkursie pojawiają się na stronie KBN-u w internecie.

KBN ogłosi również konkurs na instytucje, które będą pomagały pisać projekty (firmy eksperckie, których ma być ok. 20) i będą wspierane finansowo przez KBN. **Komitet planuje również**

udzielenie wsparcia finansowego w sytuacji, gdy projekt nie został zaakceptowany, a posiada pewną wartość, by w ten sposób dać projektodawcy szansę na przerobienie go i utrzymanie kontaktu z partnerami. Przewiduje się, że przedsiębiorstwa będą mogły również ubiegać się o granty na prace badawcze związane z przygotowaniem projektu oraz będą mogły uczestniczyć w szkoleniach odnośnie poszczególnych programów tematycznych.

Ze struktury budżetu V PR wynika, że najwięcej pieniędzy zostanie przeznaczonych na projekty II Programu Tematycznego (**Tworzenie przyjaznego społeczeństwa informatycznego**) - 24%; następnie III Programu Tematycznego (**Promocja konkurencyjnego i zrównoważonego wzrostu**) - 17%; I Programu Tematycznego (**Poprawa jakości życia**) - 16%; i IV Programu Tematycznego (**Ochrona ekosystemu**) - 7% środków.

Każdy Program Tematyczny będzie miał swoje dni informacyjne, które rozpoczynają się już jesienią. Pierwsze spotkanie będzie poświęcone II Programowi Tematycznemu i będzie miało miejsce w Wiedniu w dniach 29.11 - 2.12.br. Bliższych informacji na temat tego spotkania należy szukać w internecie pod adresem: <http://www.cordis.lu/ist98/>.

Kolejne odbędą się w przyszłym roku.

Obecny czas należałoby wykorzystać na przygotowanie merytoryczne projektów w gronie specjalistów. Należy nawiązywać kontakty z instytucjami, grupami ekspertów i partnerami w ramach proponowanych w V PR akcji kluczowych ("key points"), poszukując silnych partnerów, np. takich, którzy uzyskali już granty w III czy też IV PR.

Z doświadczenia zdobytego bowiem od początku funkcjonowania programów ramowych (tj. od 1984 r.) wynika, że jednorazowe uzyskanie grantu niemal gwarantowało akceptację kolejnych zgłaszanych projektów.

Bezpieczne wydaje się również zwrócenie do partnerów z Europy Zachodniej z propozycją przyłączenia się do gotowego projektu (jest to jedna ze strategii proponowanych przez KBN ośrodkom polskim). Za przyjęciem partnera z Polski będzie przemawiał fakt, że jako "newcomers" będziemy mile widziani z powodów priorytetów polityki Unii Europejskiej, a projekty naszych partnerów będą, dzięki naszemu udziałowi lepiej oceniane. Można też przygotować własną ofertę (z opisem tego, co w danej dziedzinie mamy do zaproponowania w interesującym nas programie tematycznym) i ogłosić się w internecie lub rozesłać ofertę e-mailową, by w ten sposób poszukiwać partnerów.

W serwisie CORDIS jest baza, do której można się wpisać jako potencjalny partner do projektu, można tam też poszukiwać partnerów. Pomocy przy pisaniu projektów będzie udzielała sieć **FEMIRC (Ośrodek Transferu Innowacji, finansowany przez PHARE)**. Można tam poszukać informacji na temat spotkań, info-days, jak również zwracać się z pytaniami.

Z początkiem grudnia br. zamierzamy również zorganizować **szczegółowe szkolenie na temat V Ramowego Programu Ramowego**.

W związku z tym prosimy o zgłoszenia do działu Współpracy z Zagranicą nazwisk osób zainteresowanych udziałem w programie.

Osoby te są jednocześnie proszone o podanie tematyki planowanych projektów - akcji kluczowych ("key actions"), gdyż poszczególne szkolenia odbędą się właśnie w ramach akcji kluczowych.

Można również skorzystać z załączonej oferty HI-TECH. Prosimy jednak o poinformowanie o tym fakcie Dział Współpracy z Zagranicą.

Źródła informacji:

<http://www.cordis.lu>

<http://www.ippt.gov.pl/oti/>

<http://www.femirc.org.pl>

<http://www.kbn.gov.pl>

(tu: Programy Międzynarodowe oraz informacja nt. bazy danych o polskich naukowcach, którzy mogą się zgłaszać jako kandydaci na ekspertów do recenzowania projektów)

<http://www.nato.int/science>

Program TEMPUS

Uprzejmie przypominamy, że rok 1999 jest ostatnim rokiem pozyskiwania funduszy w ramach programu TEMPUS i dotyczy tylko **Joint European Projects**. Termin składania aplikacji upływa z dniem 29 stycznia 1999 roku.

Ponieważ ubiegłoroczny **Guide for Applicants** został przewidziany na dwuletni okres, zarówno zasady przygotowywania projektów jak i formularze pozostaną niezmienione. Przypominamy, że można się ubiegać o następujące cele:

- Projekty związane z modernizacją zarządzania uczelniami/wydziałami, wprowadzania systemu ECTS, wprowadzania i udoskonalania ponad uczelnianych systemów jakości kształcenia. **Popierane będą projekty wspólne, przygotowywane przez co najmniej kilka uczelni polskich.**
- Projekty dotyczące opracowania programów nauczania, studia/moduły europejskie **Curriculum Development.**
- Projekty związane z uruchomieniem i prowadzeniem programów kształcenia pracowników administracji państwowej w zakresie problematyki dotyczącej integracji z Unią Europejską oraz wdrażania dorobku Unii tzw. **Institutional Building JEPs.**

Projekty te w przyszłym roku zyskają status nadrzędny.

Przypominamy, że materiały informacyjne (Guide for applicants) z możliwością przegrania na dyskietki są dostępne w Dziale Współpracy z Zagranicą - Rektorat, Akademicka 2a, pok. 42. Informacje te dostępne są również w Internecie pod adresem <http://www.etf.it> oraz <http://www.Tempus.ia.polsl.gliwice.pl>

Gorąco zachęcamy wszystkich do skorzystania z ostatniej szansy udziału w programie TEMPUS i możliwości uzyskania środków w ramach programu PHARE.

Z PRAC KBN

■ Posiedzenia Komisji

4 listopada 1998 roku odbyło się posiedzenie Komisji Badań Stosowanych (obradom przewodniczył Przewodniczący Komisji prof. Bogdan Marciniak), zaś 5 listopada - Komisji Badań Podstawowych (przewodniczył prof. Andrzej Kajetan Wróblewski).

Komisje wysłuchały wniosków zespołu powołanego na wspólnym posiedzeniu Komisji Badań Podstawowych i Komisji Badań Stosowanych 14 i 15 września br.

Następnie rozpatrywano wniosek o utrzymanie w XVI konkursie projektów badawczych algorytmu zastosowanego w konkursie XV (według wskaźnika kosztochłonności). Zaproponowany jako alternatywny udział zespołów według "współczynnika aktywności" (stosunek liczby rozpatrywanych projektów bez projektów promotorских do przeliczeniowej liczby pracowników uczestniczących w badaniach) nie zyskał przychylności w dyskusji. O ile w przypadku konkursu XV udział procentowy obu komisji w środkach finansowych wynosił 45,28% (KBP) i 54,72% (KBS), to w przypadku zastosowania "współczynnika aktywności" wyniosłby odpowiednio 33,41% i 66,58%. KBS - przy braku kworum - przeprowadzi głosowanie w trybie obiegowym, KBP po dłuższej dyskusji odłożyła przyjęcie wniosku na kolejne posiedzenie.

Komisje wysłuchały informacji o stanie środków w dziale 77 - Nauka w 1998 roku oraz (tylko KBS) relacji ze spotkania 3 listopada br. Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego z przedstawicielami nauki polskiej.

Komisje pozytywnie rozpatrzyły projekt uchwały w sprawie rozdysponowania środków na działalność ogólnotechniczną i wspomagającą badania podmiotów działających na rzecz nauki przydzielając - w wyniku odwołania - dodatkowe 3 000 zł Polskiemu Towarzystwu Historycznemu na dofinansowanie konferencji "Przystanki do niepodległości 1918-1944/45-1989. Wizje, drogi, spełnienie". W ten sposób konferencja została dofinansowana do łącznej kwoty 8 000 zł.

W kolejnych punktach obrad zespoły zaaprobały propozycje:

- rozdysponowania środków dodatkowo przeznaczonych w bieżącym roku na inwestycje budowlane uzasadnione szczególnymi przypadkami oraz aparaturowe na łączną sumę 147,4 mln zł

- dofinansowania prac prowadzonych w ramach międzynarodowych projektów badawczych ze środków przeznaczonych na specjalne programy lub urządzenia badawcze (SPUB) w ramach:
  - projektów badawczych Unii Europejskiej (294 581 zł),
  - udziału polskich zespołów badawczych w programie COST (370 300 zł),
  - projektów EUREKI i środków, o które wystąpili do KBN polscy partnerzy (230 352 zł)
- pakietu uchwał zmieniających uchwały w sprawie środków finansowych:
  - na dofinansowanie specjalnych programów i urządzeń badawczych w zakresie infrastruktury informatycznej (zwiększenie o 1 mln zł),
  - na dofinansowanie inwestycji w zakresie budowy i rozbudowy lokalnych sieci komputerowych LAN w 1998 roku (zwiększenie o 248 000 zł),
  - na wyposażenie centrów komputerowych dużej mocy obliczeniowej (KDM) w sprzęt komputerowy w 1998 roku.

Zgodnie z uchwałą nr 29 KBN z 10 października 1997 roku w sprawie kryteriów i trybu przyznawania środków z budżetu państwa na dofinansowanie podmiotów działających na rzecz nauki, Departament Studiów i Polityki Naukowej przekazał komisjom KBN informację o 40 umowach zawartych w 1997 roku na łączną kwotę 1 314 000 zł. Wszystkie raporty zostały zaopiniowane pozytywnie przez Zespół ds. Upowszechniania Nauki i Zespół ds. Polityki Wydawniczej. Pozostałe 249 umowy zostaną rozliczone w terminie późniejszym. Kolejne posiedzenie komisji zaplanowano na 2 i 3 grudnia br.

■ Posiedzenie KBN

18 listopada 1998 roku odbyło się posiedzenie Komitetu Badań Naukowych. Obradom przewodniczył wiceprzewodniczący KBN prof. Andrzej Kajetan Wróblewski.

Departament Studiów i Polityki Naukowej przedłożył informację dotyczącą zwiększenia dofinansowania zadań z zakresu działalności ogólnotechnicznej i wspomagającej badania (DOT) w roku bieżącym na łączną sumę 1 941 285 zł.

Komitet nie przyjął wniosku o odstąpienie od ustanowienia projektu badawczego zamawianego "Koncepcja systemu informatycznego dla potrzeb Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej", polecając ponowienie konkursu, ale według zmodyfikowanych zasad. Zgodził się natomiast na ogłoszenie dodatkowego konkursu na realizację projektu zamawianego "Badania nad opracowaniem długofalowej stra-

tegi rozwoju sektora Wielka Synteza Chemiczna na tle megatrendów rozwoju światowego przemysłu chemicznego i wobec perspektywy integracji z Unią Europejską".

Komitet zapoznał się z informacją i zaakceptował przystąpienie KBN do "Paktu na Rzecz Budowy w Polsce Społeczeństwa Informacyjnego" (równocześnie zaproponowano zamianę słowa "pakt" na "apel").

W sprawach różnych przedstawiono wariantowe propozycje zwiększenia honorariów za recenzje i opinie naukowe oraz wyliczenia skutków finansowych takich podwyżek. Komitet przyjął informację i bez dyskusji postanowił decyzję podjąć w trakcie swego styczniowego posiedzenia. Następnie Komitet wysłuchał informacji na temat uzasadnienia do projektu ustawy budżetowej na rok 1999 w części 48 -KBN.

Kolejne posiedzenie Komitetu zaplanowano na 16 grudnia br.

■ Nauka i Technika w OECD - wspólne seminarium OECD i KBN

23 listopada br. odbyło się wspólne seminarium OECD i KBN, które otworzyli prof. Andrzej Wiszniewski, przewodniczący KBN i dr Stefan Michałowski, sekretarz wykonawczy Megascience Forum OECD. Podczas seminarium ogłoszono następujące referaty:

- Polska w OECD - Marek Wejtko, Dyrektor Departamentu Wielostronnych Stosunków Gospodarczych w Ministerstwie Gospodarki
- Uczestnictwo Polski w pracy Komitetu ds. Polityki Naukowej i Technicznej OECD - Marek Kępka, Dyrektor Departamentu Współpracy z Zagranicą i Integracji Europejskiej w Komitecie Badań Naukowych
- Współpraca Finlandii z Komitetem ds. Polityki Naukowej i Technicznej OECD - Heidi Kuusi, doradca w Ministerstwie Edukacji Finlandii
- Współpraca Holandii z Komitetem ds. Polityki Naukowej i Technicznej OECD - Jacky Bax, ekspert w Ministerstwie Edukacji, Kultury i Nauki Holandii

Omówiono także udział Polski w pracach Grup Roboczych OECD: ds. Systemu Nauki, ds. Polityki Technicznej i Innowacyjnej, ds. Biotechnologii oraz ds. Harmonizacji Regulacji w Biotechnologii.

Ze strony Politechniki Śląskiej w seminarium uczestniczył Proroktor ds. Nauki prof. dr hab. inż. Remigiusz SOSNOWSKI.

■ Posiedzenie zespołu do ds. Etyki Badań Naukowych

25 listopada br. odbyło się kolejne posiedzenie opiniotawczo-doradcze Zespołu do spraw

Etyki Badań Naukowych. Zespół zapoznał się z wstępną informacją o stanowisku rektorów szkół wyższych w sprawie wprowadzenia do programów studiów doktoranckich przedmiotu "Etyka badań naukowych", jako przedmiotu nauczania. Przy generalnie pozytywnym stosunku do tej propozycji, rektorzy zwracają uwagę na konieczność zróżnicowania treści przedmiotu, uwzględniającego specyfikę uczelni.

Zespół rozpatrzył wyjaśnienia rektora Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, dotyczące zbiorowej skargi 5 adiunktów oraz 2 lekarzy specjalistów zatrudnionych w tej uczelni. Jednogłośnie uznano przedstawione informacje za niewystarczające i nie pozwalające na sformułowanie opinii odnośnie spraw poruszanych w skardze. Zwrócono się do rektora o jednoznaczne ustosunkowanie się do stanowiska przedstawionego przez zespół. Postanowiono nawiązać ścisłą współpracę z Radą Główną Szkolnictwa Wyższego przy dalszym rozpatrywaniu tej skargi. Ponadto rozpatrzono skargi dr Bogdana Wiślickiego i prof. Krystyny Kukułczanki w sprawach naruszenia własności intelektualnej. W obu przypadkach Sekretarz Zespołu został zobowiązany do zwrócenia się do rektorów uczelni z prośbą o uzyskanie wyjaśnień.

Zespół wysłuchał relacji z międzynarodowej konferencji "Scientific Miscouduct: An International Perspective" (Rzetelność badań naukowych w międzynarodowej perspektywie"), która odbyła się 23 listopada br. w Akademii Medycznej w Warszawie oraz ze spotkania jej uczestników z Przewodniczącym KBN.

*Rzecznik prasowy KBN
dr Tadeusz Zaleski*

PONTYFIKAT PRZEŁOMU TYSIĄCLECI

W Auli Głównej Politechniki Śląskiej w dniu 19 listopada br. odbyła się inauguracja drugiego cyklu wykładów organizowanych w Gliwicach przez Ośrodek Konsultacyjny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. Wykład inauguracyjny wygłosił ordynariusz polski Ks. Biskup Alfons Nossol. Swojemu wystąpieniu nadał tytuł "Człowiecze oblicze naszego Papieża". Biskup powiedział m.in., że celem całokształtu oddziaływań Jana Pawła II jako kapłana, filozofa, teologa i Głowy Kościoła jest człowiek. Podkreślił także zaangażowanie Papieża w budowanie wspólnej Europy, opartej na wspólnocie ducha.

W programie spotkania była również prezentacja książki pamiątkowej dedykowanej ordynariuszowi gliwickiemu Ks. Biskupowi Janowi Wiczorkowi z okazji 40. rocznicy Jego święceń kapłańskich. Postać Biskupa Wiczorka przybliżył licznie zebranym Biskup Gerard Kusz. Książka pamiątkowa pt. "Duchowe dziedzictwo Europy" jest pracą zbiorową, zawierającą wykłady, które zostały wygłoszone podczas pierwszego cyklu, tj. od października 1997 r. do czerwca 1989 r.

W spotkaniu uczestniczyli m.in. Wiceminister EN prof. Wilibald Winkler, JM Rektor prof. B. Pochopień oraz prezydenci i burmistrzowie miast diecezji gliwickiej.

BARBÓRKA '98

Tegoroczne obchody Dnia Górnika, organizowane przez Wydział Górnictwa i Geologii, rozpoczęła tradycyjna msza św. odprawiona przez JE Ks. Biskupa Jana Wiczorka o godz. 9⁰⁰ w piątek 27 listopada. W kościele św. Michała, który był tym razem szczególnie wypełniony, zauważyliśmy również gości z innych wydziałów z JM Rektorem prof. B. Pochopieniem na czele, a także gości z przemysłu.

Centralne uroczystości, które odbywały się w Auli Głównej, poprzedził koncert orkiestr dętych z KWK "Gliwice" i "Sośnica". W takt doskonałej muzyki, zarówno skocznej jak i nastrojowej, a także przy dźwiękach modnych przebojów, Dziekan Wydziału prof. M. Dolipski witał Dostojnych Gości. Uroczystości uświetnili swoją obecnością znamienici Goście, m. in. Wiceminister Edukacji Narodowej, nasz wieloletni Rektor, prof. W. Winkler, Wiceminister Gospodarki dr inż. J. Szlązak oraz Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Główny Geolog Kraju dr inż. T. Bachledda-Curuś, parlamentarzyści Sejmu i Senatu RP oraz przedstawiciele władz samorządowych, Prezes PARG-u prof. A. Karbownik, przedstawiciele urzędów górniczych i spółek węglowych z Prezesem NSW dr inż. H. Stablą na czele, dziekani zaprzyjaźnionych i podobnych profilem wydziałów z Krakowa, Ostrawy, Wrocławia, Petersburga i Doniecka, dyrektorzy instytutów naukowych z GIG-u w Katowicach oraz Państwowego Instytutu Geologicznego. Licznie reprezentowani byli także przedstawiciele kopalń i zakładów górniczych.

Dziekan prof. M. Dolipski w swoim wystąpieniu podsumował osiągnięcia Wydziału stwier-

dzając, że bilans dokonań jest jednoznacznie pozytywny. Podkreślił starania Wydziału w zakresie rozszerzenia oferty specjalności kształcenia, aby lepiej dostosować ją do zmieniających się potrzeb gospodarki. Zwrócił także uwagę na niekorzystny wizerunek górnictwa kreowany przez niektóre środki społecznego przekazu. Dotyczy to głównie górnictwa węglowego i to mimo, że zarówno obecnie jak i w dającej się przewidzieć przyszłości, zarówno węgiel kamienny jak i brunatny mogą zapewnić bezpieczeństwo energetyczne Kraju. **W wystąpieniach Gości**, które rozpoczął Wiceminister prof. W. Winkler mogliśmy usłyszeć ciepłe i życzliwe słowa. Prof. W. Winkler przekazał także posłanie od Ministra Edukacji M. Handkego. Minister J. Szluzak przekazując życzenia od Ministra Gospodarki J. Steinhoffa podzielił się refleksjami na temat dzień wcześniej uchwalonej w Sejmie ustawy o restrukturyzacji górnictwa. Swoją sympatię i życzliwość wobec Wydziału wyraził także w swoim wystąpieniu JM Rektor B. Pochopiń. Miłe słowa, zmuszające także do refleksji, usłyszeliśmy od Prezesa Stowarzyszenia Wychowanków Wydziału mgr. inż. H. Broła, przedstawiciela "starej strzechy".

Zasłużeni pracownicy, studenci i absolwenci zostali na wniosek władz dziekańskich wyróżnieni honorowymi szpadami i kordzikami górniczymi, odznakami zasłużonego dla górnictwa, geologii a także stopniami górniczymi oraz nagrodami i dyplomami. Godzi się także wspomnieć, że pośród wyróżnionych honorową szpadą był Wiceminister W. Winkler oraz prof. W. Sikora. Uroczystość zakończył **"skok przez skórę"** studentów I roku oraz **występ AZT "Dąbrowiaczy"** - po raz pierwszy w repertuarze - tańcami i melodiami śląskimi a także krakowskimi. Reżyserem uroczystości był dr inż. L. Anders zaś przewodniczącym komitetu obchodów tegorocznej "Barbórki" dr inż. A. Rawicki. Oczywiście nie obyło się bez tradycyjnej lampki wina w sali Rady Wydziału a następnie "Karczmy Pivnej" i "Babskiego Combru".

Dla użytku studentów a także miłośników geologii **udostępniono, już trzecią w tym roku na naszym Wydziale, dydaktyczną wystawę paleontologiczną**. Prezentuje ona skamieniałości minionych epok geologicznych, ich formy występowania a także rozwój flory i fauny w dziejach naszej planety. Zachęcamy do zwiedzania tej, naszym zdaniem interesującej plastycznie i dydaktycznej ekspozycji, która znajduje się na I p. holu głównego gmachu Wydziału.

Końcowym akcentem tegorocznej Barbórki była zorganizowana w niedzielę 29 listopada **XIV Studencka Giełda Mineralów, Skal i Skamieniałości**. Giełda cieszyła się wyjątkowo dużym zainteresowaniem zarówno publiczności jak i wystawców. Niewątpliwie wpływ na to posiadał dogodny przedświąteczny termin zakupów upominków i niekorzystna aura. Pośród wystawców zwracała uwagę również grupa z Czarnego Łądu, co świadczyć by mogło o ponadkontynentalnym już zasięgu naszej imprezy! Koneserów mogłaby razić nadmierna komercjalizacja imprezy, lecz tłum zwiedzających giełdę może świadczyć o potrzebie organizowania takich imprez. Jury pod przewodnictwem prof. W. Gabzdyla przyznało jedynie II-gą nagrodę w konkursie na najciekawszą kolekcję skamieniałości i wyróżnienia w konkursach na najciekawszą kolekcję minerałów świata i dydaktyczną z obszaru Górnego Śląska. Nagrody wręczył w uroczystej scenarii Dziekan prof. M. Dolipski. Wypada również wspomnieć, że nad sprawnym przebiegiem giełdy czuwał Dyr. Administracyjny Wydziału mgr inż. P. Ziob.

Krzysztof Probiez

XII ZJAZD WETERANÓW POLSKIEJ CHEMII

W dniach 12-13 października 1998 r. odbył się kolejny XII Zjazd Weteranów Polskiej Chemii, wychowanków Wydziału Chemicznego Politechniki Lwowskiej.

Podczas spotkania w Klubie Politechniki Śląskiej w dniu 13 października zostały wygłoszone następujące referaty:

- Prof. Zbigniew Brzozowski (Wydział Chemiczny Uniwersytetu Warszawskiego) - *"Kontynuacja współpracy między Politechniką Warszawską i Politechniką Lwowską - w 125-lecie Wydziału Chemicznego Politechniki Lwowskiej"*
- Prof. Waclaw Szybalski (McArdle Laboratory for Cancer Research, University of Wisconsin, USA) - *"Moja droga ze Lwowa do Stanów Zjednoczonych"*
- Dr Maria Kuczyńska - *"Przegląd publikacji dotyczących Politechniki Lwowskiej cz.II"*.

Zebraniu przewodniczył prof. Bolesław Bachman (Politechnika Łódzka) - inicjator spotkań. W spotkaniu brał udział Dziekan Wydziału Chemicznego Politechniki Śląskiej prof. Jan ZAWADIAK.

Ponadto w godzinach popołudniowych w dniach 12 i 13 października odbyły się spotkania uczestników Zjazdu, które miały charakter towarzyski.

NIEUCZCIWOŚĆ I NIERZETELNOŚĆ W NAUCE W OCZACH NASZYCH UCZONYCH

Od szeregu lat wzrasta w całym świecie zainteresowanie etyką w nauce i coraz większa jest presja rządów, parlamentów, instytucji naukowych, Am. Ass. Adv. Sci. narodowych akademii nauk i międzynarodowych organizacji takich jak ALLEA, UNESCO, Komisji Europejskiej na wzmoczenie nadzoru nad rzetelnością i solidnością w działalności naukowej oraz nad egzekwowaniem standardów wymogów. Tego stanu rzeczy nie da się tak u nas jak i nie udało się na świecie zmienić zarządzeniem, przedrukowywaniem zagranicznych apeli i publikacji, ani sprowadzaniem obcych wykładowców. Dla wagi zagadnienia i dla oblicza nauki w Polsce musimy osiągnąć zrozumienie i wolę przeciwdziałania u naszych pracowników naukowych.

Szereg lat działalności w kraju Komisji Etycznych w PAN, PAU i w KBN potwierdza fatalny stan zrozumienia wewnętrznego zagrożenia nauki przez lekceważenie etyki wśród naszych pracowników nauki.

W br. Komitet Etyki w Nauce przy Prezydium PAN przeprowadził na ten temat akcję ankietową sprawdzającą zainteresowanie tym tematem. Fatalny stan potwierdzony w pilotowej ankiecie został zasygnalizowany w czasopiśmie NAUKA (1998/nr 3), wydawanym przez Polską Akademię Nauk. Na prośbę przewodniczącego Komitetu Etyki w Nauce PAN, prof. Kornela GIBIŃSKIEGO, przedstawiamy Szanownym Czytelnikom pełną treść referatu, który został opublikowany w ww. czasopiśmie pt. "Nieuczciwość i nierzetelność w nauce w oczach naszych uczonych". Autorami referatu są profesorowie Kornel Gibiński i Zbigniew Herman. Wytluszczenia pochodzą od redakcji Z ŻYCIA...

Naruszanie etyki w życiu naukowym w kraju było dyskutowane na posiedzeniu Komitetu 1 kwietnia 1998 r. Przedmiotem obrad było sprawozdanie z badania ankietowego przeprowadzonego przez Komitet pod powyższym hasłem z inicjatywy prof. JANUSZA GOĆKOWSKIEGO i na bazie zaproponowanego przez

niego, a nieco zmodyfikowanego przez Komitet formularza ankiety.

Pierwszym problemem przy projektowaniu sondażu świata nauki był zakres ankietyzacji. Ze względów organizacyjnych postanowiono skrócić z komitetów naukowych działających przy PAN. Komitetów tych jest 105 i zrzeszały one w 1997 r. blisko 4000 członków spośród samodzielnych pracowników nauki, nie licząc w tym komisji podporządkowanych komitetom, które zrzeszają dużo większą liczbę członków. Mieliśmy więc 95 komitetów przy siedmiu wydziałach PAN obejmujących różne działy nauki i bardzo różne, nieraz bardzo wąskie dyscypliny oraz 10 komitetów przy Prezydium PAN, z reguły interdyscyplinarnych i poświęconych problemom o charakterze globalnym.

Świadomie założyliśmy, że na razie rezygnujemy z opinii pomocniczych pracowników nauki, którzy też mogą mieć swoje doświadczenia życiowe i swoje spojrzenie na problem, odmienne niż ci najbardziej zaawansowani w nauce.

Przystępując do tej akcji pamiętaliśmy o doświadczeniu sprzed 20 lat, kiedy to przeprowadziliśmy badania ankietowe wśród 22 000 pracujących mieszkańców Górnego Śląska na temat pewnej postaci patologii społecznej. Brak odzysku ankiet zmusił nas do użycia ankietów (z wyższym wykształceniem), dzięki którym docierając i tłumacząc każdemu pracownikowi zakładu pracy uzyskaliśmy z trudem zaledwie 40% odpowiedzi. Pomimo, że od tego czasu badania opinii publicznej - wówczas prawie nieznanym naszemu społeczeństwu - stały się obecnie zjawiskiem codziennym, obawialiśmy się nadal niskiego zwrotu wypełnionych ankiet. Z tego względu postanowiono przeprowadzić badania pilotowe w ograniczonym zakresie i w zależności od wyników rozszerzyć je później na większą populację uczonych. Z kolei, biorąc pod uwagę, że różne dyscypliny i różne specjalności reprezentowane w komitetach wydziałowych wykazują różny stopień narażenia na pokusy nieuczciwości, obawialiśmy się, że wybranie tylko niektórych spośród tych komitetów może dać grono ankietowanych nie dość reprezentatywne dla oceny zjawiska i dla uogólnienia wniosków o postawach ludzkich. **Z tego względu postanowiliśmy przeprowadzić badania pilotowe tylko wśród 10 komitetów działających przy Prezydium PAN.** Działalność naszego Komitetu jest w Prezydium dobrze znana i była obficie prezentowana w "Nauce", co dawało nadzieję zrozumianej współpra-

cy. Do wszystkich członków tych komitetów rozesłano blisko 500 ankiet.

W czasie kwietniowej sesji Komitetu prof. J. GOĆKOWSKI wraz z dr P. KISIELEM przedstawili wyniki ankiety i opatrzyli je własnym komentarzem, a członkowie Komitetu wraz z autorami przedyskutowali całość akcji. Autorzy zapowiedzieli osobne opublikowanie szczegółowych wyników tej ankiety i płynących stąd wniosków. Fragmenty z protokołu z tego posiedzenia zawierającego tezy referatu wraz z dyskusją podajemy niżej.

Okazało się, że **w wyznaczonym terminie 3 miesięcy zwrócono 49 egzemplarzy wypełnionych ankiet**. Po terminie więcej zwrotów nie było. 9 respondentów oświadczyło, że o przypadkach nieuczciwości naukowej (w ankiecie wymieniono szeroki zakres jej postaci) wiedzą tylko z przekazów ustnych; mogły to więc być anegdoty lub plotki. 14 ankietowanych odpowiedziało, że zna takie afery ujawnione w fachowym piśmiennictwie. Rzeczywiście jest to temat od dziesięciolecia nie znikający z łamów czasopism naukowych. Nauka fałszu się nie boi, bo zawsze da sobie z nim radę, chodzi jednak o to, że nierzetelność podważa społeczny autorytet nauki i zaufanie do niej, za czym poszły żądania społecznej kontroli nad nauką i limitowania nakładów na nią. 35 ankietowanych odpowiedziało, że znają takie afery z własnego życiowego doświadczenia.

Ten rozkład wyników ankiety wskazuje, że znaczna liczba respondentów była świadoma, że w ich otoczeniu nieuczciwość naukowa istnieje, co mogłoby świadczyć o skali zjawiska. Jednakże może jeszcze ważniejszy jest fakt, że **znaczna liczba respondentów wydaje się nie zdawać sobie sprawy z jego obecności w swoim środowisku**.

Respondenci słusznie wyróżniali, że **łamanie zasad etycznych może mieć charakter "miękkie"** w tym sensie, że dokonywane jest bez pełnej świadomości złego czynu. Można rozumieć, że może tu chodzić o powierzchowną znajomość zagadnienia, do którego rozwiązywania się przystępuje, o brak samokrytycyzmu, ale świadczy to o braku odpowiedniego nadzoru odpowiedzialnej hierarchii i o braku szkoły naukowej; w ślad za tym idzie brak etapowej kontroli prowadzonych badań aż po ostateczne formowanie wniosków i tekstów, które są owocem badań.

"Twarde" łamanie zasad etyki to takie, które dokonywane jest w pełni świadomie. Jego motorem jest korzyść osobista, ambicja, czasem

zawiść w grze, którą narzuciły nauce prawa konkurencji rynkowej, tak dosadnie wyrażone dwusłowiem *publish or perish*.

Ankieta ujawniła albo raczej pozwala wyróżnić trzy podstawy respondentów wobec tych spraw.

Pierwsza, niestety, wyraża się w stwierdzeniu, że w tym względzie na polu nauki nie spostrzega się nic groźnego; że nie widać tu problemu godnego szczególnej troski. "Niestety" mówimy także dlatego, że jeśli tak ocenili ci, którzy poczuli się do przyzwoitości, by na ankietę sąsiedniego Komitetu przy Prezydium PAN odpowiedzieć, to co myśleli ci, którzy ją bez żadnej odpowiedzi wrzucili do kosza, a których było aż 90%. Te 90% lekceważących plus 1/5 tych, którzy odpowiedzieli, że nie widzą problemu, to wyraz lekceważenia tego, co decyduje o tym, że (mimo chlubnych przykładów) nauka polska jest w całości nisko oceniana właśnie z powodu niskiej rzetelności i nieadekwatności do tego, o co cały świat dzisiaj woła pod hasłem *science integrity*.

Wyróżniono wśród respondentów również **drugi typ postawy**, tj. tych, którzy przyznali, że dostrzegają zagrożenia i doceniają rolę tego problemu, ale ją nieco fatalizują i od razu usprawiedliwiają historyczną zaszłością: 150-letnią niewolą kraju w zaborach, w których planowo zamykano uczelnie, hamowano naukę, gdzie kwitł analfabetyzm. Nie mamy obecnie analfabetyzmu, ale mimo wielkich wysiłków narodu stan scholaryzacji kraju pozostał niższy niż w krajach zachodnich i wbrew głośzonym deklaracjom utrzymuje się odsuwanie nauki na margines wytyczanych wektorów rozwoju kraju. Pozostali też ludzie charakteryzujący się powierzchownością, cwaniactwem, nieuczciwością, a te przejawy psychologicznej dewiacji społeczeństwa dyfundują w środowisko naukowe. Do tych usprawiedliwień dołącza się półwiekowe usankcjonowanie systematycznego kłamstwa jako drogi do osiągnięcia celu. Tym usprawiedliwieniom nie można odmówić cech trafności, ale nie można nimi pokrywać naszej bierności i permissywizmu, gdy przecież w naszych własnych rękach leży obowiązek utrzymania rzetelności naukowej.

Wreszcie **trzecia postawa**, którą można było wyróżnić, to szeroki horyzont i głębokie spojrzenie na problem. W nieuczciwości życia codziennego (dla naukowca tym życiem codziennym jest twórczość naukowa) dopatrzeć się trzeba braku wierności ideałom czy normom

moralnym ludzkości. To właśnie ich łamanie jest nieuczciwością. Promowanie bezideowości, nieodpowiedzialności, utylitaryzmu służy ich łamaniu. Bywają uwarunkowania tak twarde jak szukanie środków przetrwania, szukanie sposobów wypełnienia innych niż zawodowe obowiązków (np. rodzinnych). Niemalą rolę gra bezkarność naruszania zasad, która zachęca w myśl zasady, że co nie jest prawem zabronione, to jest dozwolone. Bywają i tak miękkie uwarunkowania wewnątrzludzkie jak szukanie łatwizny. W gruncie rzeczy szukanie łatwych i prostych rozwiązań trudnych problemów nie jest wadą a zaletą, tylko że nie można uznać szukania łatwizny w doborze łagodnego i niewymagającego szefa, łatwych tematów, płycizny wywodów itp. Wszystko to są strefy i pola, na których można przeciwdziałać *scientific dishonesty*.

Prof. J. GOĆKOWSKI wyróżnił trzy drogi terapii istniejącego złego stanu rzeczy. Na pierwszym miejscu stawia represje prawne. Istotnie, w naszym prawie nie docenia się własności intelektualnej. Kradzież dorobku rąk własnych czy też dorobku nabytego legalnie nie przestaje być kradzieżą, podczas gdy kradzież dorobku intelektualnego (nie tylko plagiat) po upływie 3 lat, gdy nie było skargi, ulega przedawnieniu. Do tej sfery penalizacji zaliczyć też należy represje administracyjne, niezmiernie rzadko stosowane. Świeżo wydane przez Medical Research Council w Londynie *Policy and Procedure for Inquiring into Allegations of Scientific Misconduct* (1998) wylicza sześć stopni w wewnętrznej kompetencji organów nauki, bez uciekania się do wyroków sądowych. Tutaj też należy ostracyzm środowiska naukowego, a więc nie odgórne represje, a towarzyska infamia. Niestety, doświadczenie światowe ostatnich paru dekad wskazuje, że to nie sprawcy nadużyć i niegodziwości a właśnie *whistle blowers* padają ofiarami ostracyzmu społeczności naukowej, która zdaje się nie dostrzegać, że nauka tylko wtedy wnosi i pomnaża istotny dorobek ludzkości, jeśli jest rzetelna i solidna; lekceważenie tej prawdy przez samych uczonych przynosi tylko upadek jej autorytetu i społecznego poparcia.

Jako drugą drogę naprawy prof. J. GOĆKOWSKI podkreśla wychowanie od dziecka w poczuciu rygorów moralnych i odpowiedzialności. Wysiłki, które podejmowaliśmy dotychczas, miały charakter doraźnej akcji wobec zauważonych zagrożeń. Pierwsze wydanie naszych *Dobrych obyczajów* w nauce zostało bezpłatnie rozprowadzone wśród samodzielnych

pracowników nauki. Drugie wydanie zostało rozesłane do instytutów naukowych i wydziałów szkół wyższych z prośbą o wręczenie nowym doktorantom, a więc wstępującym na drogę kariery naukowej. Wreszcie w 1997 r. za zgodą National Academy of Sciences USA rozesłano ich publikację *On Being a Scientist* do krajowych studenckich kół naukowych przy akademiach medycznych, a więc do jeszcze młodszych roczników wykazujących dopiero zainteresowanie badaniami naukowymi. Niewątpliwie słuszny jest postulat sięgający jeszcze głębiej, do wieku dziecięcego, bo przecież uczciwość i rzetelność, które dla nauki są sprawą "być albo nie być", leżą u podstaw formowania wszelkich społecznych postaw. Tu już wykroczyć poza ramy naszej bezpośredniej kompetencji i możemy tylko postulować. Kontynuacja tej akcji winna być stała późniejsza popularyzacja wśród młodzieży i dorosłych prawdziwego obrazu postępów osiągniętych w nauce i zagrożenia, jakie te postępy mogą przynieść, zamiast uludnych informacji rozsiewanych przez media ceniące tylko sensację. Te ostatnie punkty wkraczają w gestię organów służących nie tyle twórczości naukowej, ile raczej resortu edukacji narodowej.

Istnieje i trzecia droga wspierania rzetelnej nauki. Są nią ułatwienia bytowe, które umożliwiłyby pełne zaangażowanie w naukę prawdziwym adeptom nauki czującym potrzebę szukania prawdy wśród wątpliwości, dostrzegającym istnienie tajemnic i pałającym pasją ciekawości i szukania rozwiązań. Z drugiej jednak strony świadomi jesteśmy niebezpieczeństwa, że stworzenie "ustawowego dobrobytu" dla uczonych staje się przynętą do szukania łatwej kariery w zawodzie "nauka". Być może, że nie wysokie uposażenia, ale społeczne nagradzanie prawdziwego zaangażowania w rzetelną naukę lepiej spełniłyby tę rolę, choć niezmiernie trudno byłoby zorganizować kwalifikowanie do tej pomocy. Może jednak dałoby się to osiągnąć przez podniesienie poprzeczki ds. stopni naukowych. Droga przed nami dla umocnienia polskiej nauki wydaje się długa i zenujące wyniki ankiety pilotowej wśród elitarnego grona naszych uczonych skłoniły Komitet do rezygnacji z poszerzenia tej akcji pilotowej.

Kornel Gibiński
Członek rzeczywisty PAN
Przewodniczący KEwN
Zbigniew Herman
Sekretarz KEwN

AKADEMICKI ZESPÓŁ MUZYCZNY

W czwartek 22 października br. w doskonałej akustyce kościoła pw. Wszystkich Świętych w Gliwicach, dzięki życzliwości proboszcza, znów zabrzmiała muzyka. Był to koncert w wykonaniu Akademickiego Zespołu Muzycznego Politechniki Śląskiej, koncert szczególnie ważny dla dyrygentki zespołu, Krystyny Krzyżanowskiej-Łobody, ponieważ odbywał się w ramach jej przewodu na stopień doktora.

Koncert rozpoczął się nietypowo - kantor wszedł na stopnie ołtarza i zaintonował gregoriańskie "Kyrie", które podchwycił chór męski stojący z tyłu kościoła. Wzorem benedyktyńskich mnichów chór przemieścił się wzdłuż naw bocznych i ustawił się na planie koła, aby tam pozostać przez trzy następne utwory. Publiczności bardzo podobał się klimat, jaki towarzyszył tej części koncertu. W dalszej kolejności znana śląskim melomanom Danuta Węgrzyk zapowiedziała utwory a cappella A. Banchieriego, H. Distlera, L. Janaczka i współczesnych kompozytorów polskich, L. Laprusa i W. Szalotka. Koncert zakończyły dwa utwory z orkiestrą AZM i solistami (Anita Maszczyk - sopran, Sylwia Siwak - alt, Rafał Bartmiński - tenor, Ireneusz Miczka - bas), a były to Magnificat A. Vivaldiego i psalm koncertujący G.G. Górczyckiego, Laetatus sum.

Członkowie AZM byli mile zaskoczeni publicznością, która po brzegi wypełniła kościół. Wśród niej znalazł się promotor, prof. Jadwiga Gałęska-Tritt, recenzenci, zaproszeni goście, krewni i znajomi oraz chórzyści, którzy przegrali walkę z anginą, lecz przyszli trzymać kciuki za swoją dyrygentkę. Zespół, co prawda był bardzo dobrze przygotowany i żadne uroki nie były potrzebne, aby wzruszyć i zachwycić słuchaczy, jednak to miło wiedzieć, że są wśród nas ludzie, którym losy zespołu nie są obojętne.

Justyna Dziuma

SPORT

■ Kolarstwo górskie

Podczas Centralnej Inauguracji Sportowego Roku Akademickiego, jaka miała miejsce w Łodzi, dokonano wyboru gospodarzy mistrzostw

w poszczególnych dyscyplinach sportu XX edycji Mistrzostw Polski Szkół Wyższych. Mistrzostwa rozgrywane w cyklu dwuletnim obejmować będą lata 1999-2000. AZS Gliwice wraz z Ośrodkiem Sportu Politechniki Śląskiej organizować będą mistrzostwa

w kolarstwie górskim. Zawody rozegrane zostaną wiosną 2000 r., a areną zmagani będą Łąbędy.

Wśród studentów Politechniki Śląskiej bardzo intensywnie rozwija się kolarstwo górskie. Dzięki staraniom opiekuna tej sekcji - Ryszarda Madaja, organizowany jest cykl turniejów o Puchar Dyrektora Ośrodka Sportu Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Impreza ma formułę otwartą. Prawo startu mają wszyscy, niezależnie od przynależności klubowej i posiadanej licencji PZKol. Wszystkie wyścigi rozgrywane na dystansie 20 km są typu "CC" (Cross Country). Zawodnicy po każdym turnieju otrzymują punkty, a o końcowym zwycięstwie decyduje suma dwóch najlepszych wyścigów. Turniej finałowy rozegrany zostanie 14 maja 1999 r. podczas Dnia Sportu Politechniki Śląskiej.

■ Śląska Liga Międzyuczelniana

Wzorem roku ubiegłego Śląsk znów będzie miał swą akademicką Ligę Międzyuczelnianą. Jej celem jest popularyzacja sportu wśród młodzieży akademickiej, sprawdzian poziomu sportowego oraz wyłonienie mistrza wg jednolitego systemu rozgrywek. Jest to w pewnym sensie przegląd pracy sportowo-wychowawczej i organizacyjnej Klubów Uczelnianych AZS i Studiów Wychowania Fizycznego i Sportu. Współzawodnictwem objęto 15 dyscyplin. Uczestnictwo w Lidze potwierdziło 13 uczelni. Wśród organizatorów jest Politechnika Śląska. Klub AZS Gliwice oraz Ośrodek Sportu Politechniki Śląskiej będą gospodarzami turnieju w tenisie stołowym, judo, szachach, piłce ręcznej mężczyzn, tenisie ziemnym i badmintonie. Najbardziej usportowioną uczelnię Śląska poznamy 30.04.1999 r., do kiedy to powinny zostać zakończone rozgrywki we wszystkich zaplanowanych dyscyplinach.

■ Liga Akademicka Koszykówki Mężczyzn

Wzorem amerykańskiej ligi koszykówki, w Polsce powołano Ligę Akademicką Koszykówki Mężczyzn. Organizatorem jest Akademicki Związek Sportowy przy współudziale Polskiego Związku Koszykówki i Telewizji TVN. W lidze uczestniczą zespoły złożone ze studentów danej uczelni bez względu na przynależność klubową, ale którzy nie ukończyli 28 roku życia. W LAK nie mogą brać udziału natomiast zawodnicy, którzy są zgłoszeni do rozgrywek I i II ligi i rozegrali w tych rozgrywkach więcej niż 10 spotkań. Zawody odbywają się w dwóch etapach. Pierwszy obejmuje rozgrywki w 16 okręgach. Drugi etap, przy udziale 16 zwycięzców eliminacji grupowych, obejmuje rozgrywki systemem play-off - mecz i rewanż.

Finałiści LAK uzyskają nagrody finansowe ufundowane przez Zarząd Główny Akademickiego Związku Sportowego. Środki te będą mogły być wykorzystane na pokrycie kosztów szkoleniowych. Zwycięzca Ligi, jeżeli będzie nim zespół uczelniany (nie AZS), nabywa prawo udziału w Akademickich Mistrzostwach Polski.

■ Judo

● 14 listopada rozegrano w starej hali Ośrodka Sportu Politechniki Śląskiej Akademickie Otwarte Mistrzostwa Polski seniorów z udziałem 118 zawodników z 14 klubów. W silnej obsadzie zawodów kolejny sukces zanotowali na swoim koncie reprezentanci AZS Gliwice. Złote medale zdobyli: Bronisław Wołkowicz (81 kg) i Marek Głodek (100 kg). Srebrny medal wywalczył Sebastian Laskowski (73 kg), a brązowy - Leszek Strycharz (81 kg). Z powodu kontuzji w zawodach nie wystąpili dwaj czołowi judocy Ireneusz Kwieciński i Wincenty Kender. Fakt ten nie przeszkodził ich kolegom w zdobyciu trzeciego miejsca w klasyfikacji klubów akademickich. Zawody cieszyły się dużym zainteresowaniem nie tylko klubów akademickich, ale również czołowych klubów polskich. Pojawiły się więc m.in. ekipy Wisły Kraków, Śląska Wrocław i Czarnych Bytom, co wydatnie podniosło rangę zawodów.

● Równoległe z seniorami w Gdańsku rywalizowali o medale juniorzy. Złoty medal zdobył Bartosz Garsztecki (66 kg), a srebrny - Mariusz Nowak (100 kg). Brązowe medale wywalczyli Adam Berini (73 kg) i Bartosz Cudek (60 kg).

● Podczas Ogólnopolskiego Drużynowego turnieju dzieci, jaki został rozegrany w Warszawie, młodzi gliwiczanie zajęli 2 miejsce. W finale ulegli tylko drużynie Gwardii Warszawa, z którą zremisowali 4:4, jednak przegrali tylko przez wskazanie. Najlepszym zawodnikiem turnieju uznany został gliwiczanie - Marcin Niedzielski. Trenerem i opiekunem jest Tadeusz Połomski.

● Wrocławską Hala Ludowa była areną zmagani judoków podczas Mistrzostw Polski młodzików i młodziczek w judo. W zawodach wzięło udział 546 zawodniczek i zawodników z 67 klubów. Znakomicie zaprezentowali się gliwiczanie. Złoty medal zdobyła Agnieszka Korz (57 kg) i Bartosz Garsztecki (66 kg). Srebrny medal wywalczył Jakub Jaworski (91 kg). Najlepszym zawodnikiem Mistrzostw uznany został Bartosz Garsztecki.

● W dniach 15-20.12.br. w Pradze odbędą się Akademickie Mistrzostwa Świata w judo. Do akademickiej reprezentacji Polski powołani zos-

tali zawodnicy AZS Gliwice - Ireneusz Kwieciński i Bronisław Wołkowicz (który w tych mistrzostwach startował będzie po raz trzeci) - dwukrotny Akademicki Wicemistrz Świata. Mamy nadzieję, że tym razem sprawdzi się powiedzenie "do trzech razy sztuka" i uda się naszemu zawodnikowi zdobyć upragniony złoty medal.

KRONIKA ŻAŁOBNA

■ 1 listopada 1998 roku zmarł w wieku 80 lat **prof. zw. dr hab.inż. Ludwik MÜLLER**, wybitny naukowiec z dziedziny budowy maszyn i teorii podobieństwa, nauczyciel akademicki i wychowawca kilku pokoleń młodzieży akademickiej oraz licznej kadry naukowej. Od 1947 roku był pracownikiem Politechniki Śląskiej, gdzie pełnił m.in. funkcje dyrektora Instytutu Elementów Maszyn Górniczych, kierownika Katedry Podstaw Maszyn Górniczych, prodziekana Wydziału Górniczego oraz dziekana Wydziału Transportu. Laureat wielu nagród za wybitne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, odznaczony m.in. Krzyżami Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Odszedł Człowiek prawy, wielkiego serca, do końca aktywny i pełen optymizmu. Śmierć Profesora jest niepowetowaną stratą dla nauki polskiej. Jego szlachetna osobowość pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 5 listopada w Kościele Św. Jana i Pawła oraz na Cmentarzu Parafialnym w Katowicach-Dąbiu.

■ 21 listopada 1998 roku zmarł w wieku 65 lat **doc. dr inż. Jerzy KOPKA**, emerytowany nauczyciel akademicki Politechniki Śląskiej, cenny naukowiec i wychowawca młodej kadry naukowej, promotor wielu prac doktorskich, specjalista w dziedzinie inżynierii i elektroniki

biomedycznej. Był organizatorem i długoletnim dyrektorem Instytutu Aparatury i Automatyki Medycznej, dyrektorem Instytutu Elektroniki oraz przez wiele lat dziekanem Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki. Był członkiem Komitetu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN, Rady Naukowej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Elektronicznej Aparatury Medycznej w Zabrze, Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, Ośrodka Badawczo-Rozwojowego ORMED w Warszawie i Instytutu Maszyn Matematycznych w Katowicach.

Odnaczony Srebrnym i Złotym Krzyżami Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego, Odznaką za Szczególne Zasługi dla Miasta Gliwice i Odznaką Zasłużonemu dla Politechniki Śląskiej; wyróżniony nagrodami Ministra i licznymi nagrodami uczelnianymi.

Msza św. żałobna została odprawiona 25 listopada w Katedrze pw. Św. Piotra i Pawła w Gliwicach. Tego samego dnia został pochowany na cmentarzu przy ul. Lipowej w Gliwicach.

■ 27 listopada 1998 r. zmarła w wieku 89 lat **mgr Zofia STANKIEWICZ**, emerytowany nauczyciel akademicki Instytutu Fizyki Wydziału Matematyczno-Fizycznego Politechniki Śląskiej. Była bardzo cenionym i powszechnie lubianym pracownikiem, szczerze oddanym pracy dydaktycznej i wychowaniu młodzieży, uczciwą i bardzo skromną osobą.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 1 grudnia w Kościele Parafialnym pw. Chrystusa Króla w Gliwicach oraz na cmentarzu przy ul. Lipowej, gdzie została pochowana.

Profesor Ludwik MÜLLER 1918-1998

Prof. zw. dr hab.inż. Ludwik MÜLLER był wybitnym, znanym w kraju i zagranicą specjalistą w dziedzinie budowy maszyn, teorii podobieństwa i mierzniactwa wielkości mechanicznych. Urodził się 7 sierpnia 1918 r. w Szczercu koło Lwowa. Uczęszczał do gimnazjum typu humanistycznego we Lwowie. W roku 1936 rozpoczął studia na Politechnice Lwowskiej na Wydziale Mechanicznym - sekcja lotnicza, grupa konstrukcyjna. Pracę zawodową rozpoczął w lutym 1939 r. jako młodszy asystent Politechniki Lwowskiej, będąc jeszcze jej studentem. W okresie okupacji pracował we Lwowie jako mechanik samochodowy. Studia ukończył na Politechnice Śląskiej w lipcu 1946 r.

Od roku 1947 do 1961 równocześnie pracował w przemyśle hutniczym, gdzie był Generalnym Projektantem Huty "Szczecin" oraz w Politechnice Śląskiej, kolejno na stanowiskach starszego asystenta, wykładowcy i starszego wykładowcy. W roku 1960 uzyskał stopień doktora nauk technicznych, a w roku 1961 stopień doktora habilitowanego. Od lutego 1962 r. pracował wyłącznie na Politechnice Śląskiej organizując od podstaw, a następnie kierując Zakładem Badań Mechanicznych Przekładni Zębatych, Katedrą Podstaw Konstrukcji Maszyn Górniczych oraz ogólnouczelnianą

jednostką naukową o nazwie Instytut Elementów Maszyn Górniczych. Przez jedną kadencję pełnił funkcję prodziekana Wydziału Górniczego. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1967 roku, a profesora zwyczajnego w 1972 roku. W latach 1969-1973 zorganizował i prowadził jedyne w owym czasie w kraju studium doktoranckie z zakresu podstaw konstrukcji maszyn. Od 1974 r. był profesorem zwyczajnym w Instytucie Transportu naszej Uczelni, a w latach 1981-1984 był dziekanem Wydziału Transportu. Był autorem 17 książek oraz około 160 artykułów opublikowanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Wypromował 33 doktorów nauk technicznych. Był recenzentem szeregu rozpraw doktorskich, habilitacyjnych i wniosków o tytuł naukowy. Przez trzy kadencje był członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych. Za swoją działalność był odznaczony Krzyżami Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, kilkakrotnie nagradzany przez Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Ministra Edukacji Narodowej. W pamięci jego licznych studentów i współpracowników Profesor pozostaje jako Osoba niezwykle życzliwa, lubiana i powszechnie szanowana.

Wychowankowie

Doc. dr inż. Jerzy Kopka 1933 - 1998

Doc. dr inż. Jerzy Kopka urodził się 3 lutego 1933 roku w Bydgoszczy. Maturę uzyskał w 1952 roku w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych w Katowicach. Dyplom magistra inżyniera o specjalności Automatyka uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej w 1958 roku.

W 1954 r. rozpoczął pracę w Katedrze Miernictwa Elektrycznego jako młodszy asystent, a dwa lata później przeniósł się do Katedry Elektroniki Przemysłowej. W tym okresie Jego zainteresowania naukowe skupiły się wokół problematyki zastosowania układów elektronicznych w zabezpieczeniach energo-

tycznych. Z tej tematyki w 1964 roku obronił doktorat, wykonany pod kierunkiem prof. T. Zajączkowskiego.

W 1970 roku z doc. Aleksandrem Kwiecińskim zorganizował Instytut Automatyki i Aparatury Medycznej (IAiAM), którego był dyrektorem do 1984 roku. Kształcenie w specjalności Elektroniczna Aparatura Medyczna, prowadzonej przez Instytut, stało się wzorcowe w kraju. W tym okresie zajmuje się pomiarami parametrów krwi. Rezultatem tej działalności było opracowanie pod Jego kierunkiem przez zespół IAiAM szeregu automatów hematologicznych. Za te osiągnięcia razem z zespołem był 2-krotnie wyróżniony nagrodą zespołową Ministra I stopnia. Z uwagi na załamanie się gospodarki nie zostały one niestety wdrożone do produkcji.

Wypromował 11 doktorów i był recenzentem 8 prac doktorskich. Jego uczniowie pracują w różnych instytucjach w całym kraju. Za kształcenie kadry naukowej został wyróżniony nagrodą Ministra Edukacji Narodowej III stopnia w 1989 roku.

Doc. J. Kopka od 1976 roku do 1992 roku był członkiem Komitetu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN. Był członkiem Rad Naukowych wielu instytucji naukowych m.in. Instytutu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN, Ośrodka Badawczo-Rozwojowego ORMED w Warszawie i OBREAM w Zabrze i IMM w Katowicach. W latach 1973-81 i 1987-90 był dziekanem Wydziału Automatyki, Elektroniki i Informatyki. W czasie swych kadencji zwracał uwagę na rozwój kadry naukowej. W tym czasie odbyło się około 100 obron prac doktorskich.

Za długoletnią pracę dydaktyczną doc. J. Kopka był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz w 1990 roku Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Ponadto był odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżami Zasługi, Złotą Odznaką Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego, Odznaką za Szczególne Zasługi dla Miasta Gliwice i Odznaką Zasłużonemu dla Politechniki Śląskiej. Wielokrotnie wyróżniany nagrodami Ministra i Rektora.

Dr hab. inż. Jan Chojean
Profesor Pol. Śl.

Opracowanie redakcyjne: dr inż. Marian Mikrut, Instytut Elektroenergetyki i Sterowania Układów Pol. Śl., Gliwice, ul. B. Krzywoustego 2, p. 623, tel. 237-26-22

Edycja sieciowa: URL: <http://www.polsl.gliwice.pl/alma.mater/biuletyn/index.html>